

Yhteistyön maakunta • Samarbetets landskap • Cooperative region

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava

Kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta Kaavaselostus

Kaavaluonnos 8.4.2019

Valmisteluvaiheen kuuleminen 24.4.-24.5.2019

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Esipuhe

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu. Maakunnan suunnittelu koostuu maakuntasuunnitelmasta, alueiden käyttöä ohjaavasta maakuntakaavasta ja alueellisesta kehittämisohjelmasta eli maakuntaohjelmasta. Maakunnan liiton tulee huolehtia maakuntakaavan laatimisesta, sen pitämisestä ajan tasalla ja kehittämisestä. Keski-Pohjanmaalla maakuntakaavoitus on edennyt vaiheittain seuraavasti:

- Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 1. vaihekaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 24.10.2003. Maakuntakaavan vahvistuminen kumosi seutukaavat ja on luonteeltaan täydennys- ja ajantasakaava.
- Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 2. vaihekaava on vahvistettu valtioneuvostossa 29.11.2007. 2. vaihekaavan aiheena on maisema- ja kulttuurikohteet, muinaismuistot, tuulivoimatuotanto, kaupallinen palveluverkko ja soiden monikäyttö.
- Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 3. vaihekaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 8.2.2012. 3. vaihekaavan aiheena on yhdyskuntarakenne, kehittämisperiaate-merkinnät, kaupan palveluverkko, virkistys, maa-ainesten otto ja luonnon monimuotoisuus.
- Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 4. vaihekaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 22.6.2016. 4. vaihekaavan aiheena on tuulivoimarakentamiselle soveltuvat alueet sekä maisema ja kulttuuriympäristö (pois lukien arkeologinen perintö).

Tämä Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 5. vaihekaava ajantasaistaa vaihekaavojen muodostamaa kokonaisuusmaakuntakaavaa. Keski-Pohjanmaan 5. vaihekaava on käynnistetty maakuntavaltuuston päätöksellä 26.11.2014. Kaavassa käsiteltävät ja päivitettävät teemat ovat kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta. Vaihekaavoista laaditaan yhdistelmäkartta (ei-oikeusvaikutteinen) sisältäen kaavamerkinnät ja -määräykset.

Kokkolassa 8.4.2019

Antti Mäkelä
Maakuntahallituksen puheenjohtaja
Keski-Pohjanmaan liitto

Jyrki Kaiponen
vt. Maakuntajohtaja
Keski-Pohjanmaan liitto

Pentti Haimakainen
Maakuntavaltuuston puheenjohtaja
Keski-Pohjanmaan liitto

Mari Pohjola
Aluesuunnittelupäällikkö
Keski-Pohjanmaan liitto

Johdanto

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Maakuntakaavan aikatahtain on 10–30 vuotta. Maakuntakaavoitusta ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus. 1.2.2016 voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen myötä ympäristöministeriö ei enää vahvista maakuntakaavoja. Maakuntakaavan hyväksyy Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuusto.

Kaavaselostus on Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) § 29 mukainen maakuntakaavan keskeiset lähtökohdat, tavoitteet, eri vaihtoehdot ja niiden vaikutukset sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot esittävä liiteasiakirja.

MRL 29 § Maakuntakaavan esitystapa

Maakuntakaava esitetään kartalla. Kaavaan kuuluvat myös kaavamerkinnot ja määräykset.

Maakuntakaavaan liittyy selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

MRA 10 § Kaavaselostus

Maakuntakaavan selostuksessa esitetään:

- 1) selvitys alueen oloista, ympäristöominaisuuksista ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä muut kaavan vaikutusten selvittämisen ja arvioimisen kannalta keskeiset tiedot kaavoitettavasta alueesta;
- 2) suunnittelun lähtökohdat, tavoitteet ja esillä olleet vaihtoehdot;
- 3) yhteenveto kaavan vaikutusten arvioimiseksi suoritetuista selvityksistä;
- 4) kaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin sekä muut kaavan merkittävät vaikutukset;
- 5) selvitys kaavan suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, maakuntasuunnitelmaan ja alueellisiin kehittämissuunnitelmiin, voimassa olevaan maakuntakaavaan ja kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoitukseen sekä kuntien suunnitteluun;
- 6) suunnittelun vaiheet osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyineen sekä yhteenveto kaavoituksen eri vaiheissa esitetyistä mielipiteistä;
- 7) valitun kaavaratkaisun keskeinen sisältö ja perusteet kaavaratkaisun valinnalle, selvitys siitä, miten vaikutus selvitysten tulokset ja eri mielipiteet on otettu huomioon sekä selvitys niistä toimenpiteistä, joilla aiotaan ehkäistä kaavan toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia;
- 8) kaavan toteutuksen ajoitus ja seuranta;
- 9) tarpeen mukaan kaavan toteutusta ohjaavia suunnitelmia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja seikat on esitettävä kaavaselostuksessa sillä tavalla ja siinä laajuudessa kuin kaavan tarkoitus edellyttää ja niin, että luodaan edellytykset vuorovaikutukseen kaavan valmistelussa. Kaavaselostukseen on liitettävä yhteenveto kaavaselostuksen keskeisestä sisällöstä.

Sisältö

Esipuhe.....	2
Johdanto.....	3
Tiivistelmä.....	6
1. Suunnittelun lähtökohdat	7
1.1. 5. vaihemaakuntakaavan keskeinen sisältö	7
1.2. Kaava-alueen ja sen vaikutusalueen kuvaus	7
1.2.1. Keski-Pohjanmaan maakunta	7
1.2.2. Maakuntakaavan laatimisen lähtökohdat.....	9
1.3. Maankäyttö- ja rakennuslain lähtökohdat suunnittelulle	9
2. Suunnittelun tavoitteet.....	11
2.1. Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet	11
2.2. Maakuntasuunnitelman tavoitteet.....	12
2.3. 5. vaihemaakuntakaavalle asetetut tavoitteet.....	13
3. Keski-Pohjanmaan nykytila ja kehitysnäkymät.....	13
3.1. Alue- ja yhdyskuntarakenne.....	13
3.2. Väestö ja työpaikat.....	15
3.3. Kaupan palveluverkko.....	16
3.4. Kaivostoiminta	17
3.5. Ampumaradat	17
4. Kaavan laadinnassa käytetyt selvitykset.....	18
4.1. Aluerakenne	18
4.2. Kaupan palveluverkko.....	19
4.3. Kaivostoiminta	20
4.4. Ampumaradat	20
4.5. Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue	21
5. Osallistumisen ja vuorovaikutuksen toteutuminen.....	21
5.1. Valmisteluvaiheen palaute.....	23
5.2. Ehdotusvaiheen palaute	23
5.3. Kaavaprosessin vaikutus kaavaratkaisuun	23
6. Kaavaratkaisun sisältö ja perusteet.....	23
6.1. Aluerakenne	23
6.2. Kaupan palveluverkko.....	25
6.3. Kaavamerkinnot ja määräykset.....	28
6.4. Yhdyskuntarakenne	29
6.4.1. Keskus- ja palveluverkko.....	29

6.4.2.	Elinkeinoelämän kehittämistä tukevat merkinnät.....	36
6.4.3.	Virkistys.....	39
6.5.	Maakuntakaavasta kumottavat merkinnät ja määräykset.....	39
6.5.1.	Osittain kumottavat merkinnät.....	39
6.5.2.	Osittain päivitettävät merkinnät	40
6.5.3.	Poistuvat merkinnät ja määräykset	40
7.	Kaavan suhde muuhun suunnitteluun.....	48
7.1.	Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin	48
7.2.	Maakuntasuunnitelmaan ja alueellisiin kehittämissuunnitelmiin.....	48
7.3.	Kaava-alueen suunnitelmiin.....	48
7.3.1.	Voimassa oleva maakuntakaava.....	48
7.3.2.	Kuntien suunnittelu.....	51
7.4.	Kaava-alueeseen rajoittuvaan maakuntakaavoitukseen	51
8.	Vaikutusten arviointi.....	51
8.1.	Vaikutusten arvioinnin menetelmät.....	51
8.2.	Vaikutusten arvioinnin tavoitteet.....	52
8.3.	Vaikutusten arvioinnin lähtökohdat	52
8.4.	Maakuntakaavan yhteis- ja kokonaisvaikutukset	53
8.5.	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön.....	55
8.6.	Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon.....	56
8.7.	Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin	58
8.8.	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen 59	
8.9.	Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön..	60
8.10.	Elinkeinoelämä ja kilpailukyky	62
8.11.	Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen.....	63
8.12.	Vaikutusarvioinnin epävarmuustekijät.....	63
9.	Maakuntakaavan toteutus ja seuranta	64
	Lähdeluettelo	65

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava – kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta, koostuu kaupan palvelurakenteen ja mitoituksen ajantasaistamisesta, ampumaratalain huomioimisesta, yhdyskuntarakenteen sekä liikenneverkon kehittämisperiaatemarkintöjen tarkentamisesta ja kaivostoiminnan sekä suurteollisuuden jätehuollon edellytysten tarkistamisesta Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa.

Tällä vaihekaavalla sisällytetään maakuntakaavaan tarpeellisin osin kaupan palveluverkon mitoitus, jotta maakuntakaava vastaa muuttunutta lainsäädäntöä. Kaupan palveluverkko on vahvistetussa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa käsitelty edellisen kerran 3. vaihemaakuntakaavassa aikana, jolloin MRL:iin valmisteltiin vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevaa lakimuutosta, eikä 15.4.2011 uudistuneen lain erityisiä sisältövaatimuksia (MRL 71 b §) ole sovellettu kaavan vahvistamisessa. Paljon tilaa vaativa erikoistavarakauppa rinnastettiin vähittäiskaupan suuryksiköihin pidennetyin siirtymäsäännöksen täytyttyä 15.4.2017 (MRL 71 a §). Tuorein MRL:n uudistus 21.4.2017 muutti vähittäiskaupan suuryksikön koon yli 4 000 kerrosneliömetrin suuruisiksi myymälöiksi sekä tarkensi sisältövaatimusten ja sijoittumisen periaatteita. Lisäksi kaupan palveluverkon mitoituksessa huomioidaan alueiden käytön yleisien tavoitteiden mukaisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja toimivan kilpailun kehittämisen edistäminen (MRL 5.11 §).

Tässä vaihekaavassa tarkastellaan myös läheisesti kaupan palveluverkkoon liittyvien aluerakenteen ja liikenteen merkintöjen ajanmukaisuutta yksittäisten 1. tai 3. vaihemaakuntakaavoissa käsiteltyjen kehittämisperiaate- tai yhdyskuntarakennemarkintöjen osalta. Vaihekaavalla tullaan huomioimaan 12.6.2015 annetun ampumaratalain mukaiset velvoitteet. Lisäksi on tarpeen tarkastella 3. vaihemaakuntakaavassa kohdemerkintöinä esitettyjen kaivosalueeksi soveltuviin alueiden kokonaisuutta suhteessa Kaustisella ja Kokkolassa ympäristövaikutusten arviointiprosessin läpi käyneisiin kaivoshankkeisiin, sekä selvittää Kokkolan suurteollisuusalueen prosessijätealueen sijoittuminen.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava laaditaan maakunnan kahdeksan kunnan alueelle.

Valmisteluvaiheessa 5. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitetään keskusverkkona maakuntakeskus Kokkola, seudulliset aluekeskukset Kannus ja Kaustinen, palvelukeskukset Halsua, Lestijärvi, Lohtaja, Kälviä, Perho, Toholampi ja Veteli sekä seudullisesti merkittävien kylien verkostona 20 kylää. Taajamatoimintojen alueina esitetään 15 taajamaa ja teollisuus- ja varastoalueina 17 aluetta. Vähittäiskaupan suuryksiköitä voi sijoittua Kokkolaan, Kannukselle ja Kaustiselle. Elinkeinoelämää tukevina merkintöinä ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueelle mahdollistetaan siellä syntyvien jätteiden prosessointi ja loppusijoittaminen. Maakunnan malmi- ja mineraalipotentialiset vyöhykkeet on tunnistettu ja kaivosalueita päivitetty. Virkistyskeskuksien osalta maakunnalliseksi ampumaradaksi esitetään Houraatin ampumarata ja voimassa olevan maakuntakaavan virkistyskohteen merkintää tarkennetaan.

1. Suunnittelun lähtökohdat

1.1. 5. vaihemaakuntakaavan keskeinen sisältö

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava – **kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta**, koostuu kaupan palvelurakenteen ajantasaistamisesta, ampumaratalain mukaisen maakunnallisen ampumaratojen kehittämissuunnitelman huomioimisesta, yhdyskuntarakenteen sekä liikenneverkon kehittämisperiaate- ja merkintöjen tarkentamisesta ja kaivostoiminnan sekä suurteollisuuden jätehuollon edellytysten tarkentamisesta Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa.

Tällä vaihekaavalla sisällytetään maakuntakaavaan tarpeellisin osin kaupan palveluverkon mitoitus, jotta maakuntakaava vastaa viime vuosina muutoksessa ollutta lainsäädäntöä kaupan säätelyn osalta. Kaupan palveluverkko on vahvistetussa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa käsitelty edellisen kerran 3. vaihemaakuntakaavassa aikana, jolloin MRL:iin valmisteltiin vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevaa lakimuutosta, eikä viimeisintä uudistusta edeltävänä 8.4.2011 uudistuneen lain erityisiä sisältövaatimuksia (MRL 71 b §) ole sovellettu kaavan vahvistamisessa. Paljon tilaa vaativa erikoistavarakauppa rinnastettiin vähittäiskaupan suuryksikköihin pidennetyn siirtymäsäännöksen täytyttyä 15.4.2017 (MRL 71 a §). Tuorein MRL:n uudistus 21.4.2017 muutti vähittäiskaupan suuryksikön koon yli 4 000 kerrosneliömetrin suuruiseksi myymälöiksi sekä tarkensi sisältövaatimusten ja sijoittumisen periaatteita. Lisäksi kaupan palveluverkon mitoituksessa huomioidaan alueiden käytön yleisien tavoitteiden mukaisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja toimivan kilpailun kehittämisen edistäminen (MRL 5.11 §).

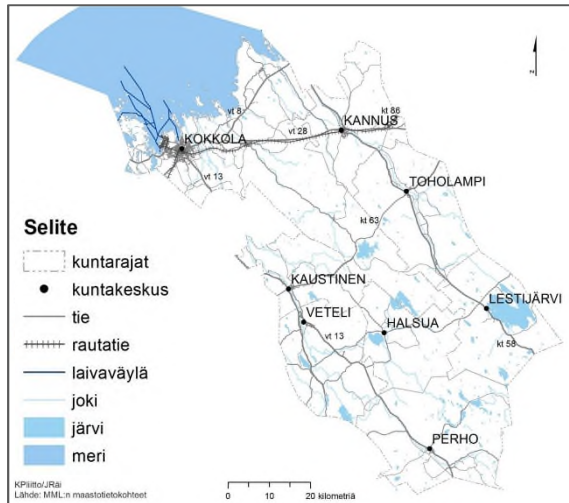
Tässä vaihekaavassa tarkastellaan myös läheisesti kaupan palveluverkkoon liittyvien aluerakenteen ja liikenteen merkintöjen ajanmukaisuutta yksittäisten 1. tai 3. vaihemaakuntakaavoissa käsiteltyjen kehittämisperiaate- tai yhdyskuntarakennemerkintöjen osalta. Vaihekaavalla tullaan huomioimaan 12.6.2015 annetun ampumaratalain mukainen maakunnan ampumaratojen kehittämissuunnitelma. Lisäksi on tarpeen tarkastella 3. vaihemaakuntakaavassa kohdamerkintöinä esitettyjen kaivosalueeksi soveltuvien alueiden kokonaisuutta suhteessa Kaustisella ja Kokkolassa ympäristövaikutusten arviointiprosessissa etenevään kaivoshankkeeseen sekä maakunnan malmi- ja mineraalipotentialleihin, ja tarkistaa maakuntakaavaa Kokkolan suurteollisuusalueen prosessijätealueen sijoittumisen osalta.

1.2. Kaava-alueen ja sen vaikutusalueen kuvaus

1.2.1. Keski-Pohjanmaan maakunta

Keski-Pohjanmaan maakunta sijoittuu Perämeren rannikolle Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien väliin. Muut naapurimaakunnat ovat Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Suomi. Keski-Pohjanmaan maapinta-ala on 5 019 km², makean veden pinta-ala on 200 km² ja meriveden ala on 1 244 km² (Maanmittauslaitos 1.1.2016). Keski-Pohjanmaan maakunta jakaantuu kahteen seutukuntaan. Kokkolan seutukuntaan kuuluvat maakunnan kaupungit, Kokkola ja Kannus. Muut kunnat, jotka ovat Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Toholampi, Perho ja Veteli muodostavat Kaustisen seutukunnan. Kokkolan kaupunki, joka sijoittuu rannikolle useiden liikennemuotojen solmukohtaan, muodostaa maakunnan keskuksen.

Keski-Pohjanmaan maakunta ulottuu rannikolta Suomen selälle. Pohjanmaan jokilaaksojen alueeseen kuuluva maakunta on sisämaasta luoteeseen virtaavien Perhon- ja Lestijokien ja niiden muodostamien jokilaaksojen halkoma. Suurimmat järvet ovat Lestijärvi, Ullavajärvi ja Halsuajärvi ja Salamajärvi sekä Venetjoen ja Patanan tekojärvet. Keski-Pohjanmaan jokiseudulla ja rannikolla asutus on keskittynyt kulkureittien varrelle lähelle merta ja jokilaaksoihin muodostaen nauhamaisia kyliä. Suomen selän alueella asutus on vähälukuisempaa ja muodostaa pienempiä kokonaisuuksia, mutta sijainti noudattelee kulkureittien ja vesistöjen varsia.

Keski-Pohjanmaan maakuntakaava laaditaan maakunnan kahdeksan kunnan alueelle. Keski-Pohjanmaan kunnat Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli sekä maakunnan keskeinen liikenneverkko on esitetty kuvassa 2.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan vaikutukset ulottuvat maakunnan kuntiin sekä jossain määrin naapurimaakuntiin palvelukeskusten asiointialueiden ja kaivostoiminnan vaikutusten kautta. Kaavan vaikutusalue on rajattu vihreällä kuvaan 3.

Kuva 1. Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakunta-kaavan kaava-alue.

Kuva 2. Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan vaikutusalue.

1.2.2. Maakuntakaavan laatimisen lähtökohdat

Keski-Pohjanmaalla maakuntakaavoitusta on tehty vaiheittain. Voimassa on neljä vaihemaakuntakaavaa, jotka yhdessä muodostavat kokonaismaakuntakaavan. Keski-Pohjanmaan vahvistettujen vaihemaakuntakaavojen yhdistelmä ja muu keskeinen kaavamateriaali on saatavilla Keski-Pohjanmaan liiton www-sivulta osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto.

Maakuntakaavan 1. vaihekaava kumosi seutukaavat ja se vahvistettiin ympäristöministeriössä 24.10.2003. Maakuntakaavan 1. vaihe on luonteeltaan ”täydennys- ja ajantasakaava”. Kaavatyöhön sisältyi seutukaavan täydennystä ja tarkistusta koskevia aluevarauksia, minkä lisäksi otettiin huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tarpeellisin osin. Ensimmäisestä vaiheesta voimassa on yhä kehittämisperiaatemarkintöjä, yhdyskuntarakenteen aluevarauksia sekä luonnonsuojelulain mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat tai siihen ehdotetut alueet.

Maakuntakaavan 2. vaihekaava vahvistettiin valtioneuvostossa 29.11.2007. Toisesta vaihemaakuntakaavasta voimassa on tuulivoimaloille varattu energiahuollonalue Kokkolan suurteollisuusalueen ja sataman kupeessa, muinaismuistokohteet sekä soiden monikäyttö kokonaisuudessaan.

Maakuntakaavan 3. vaihekaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 8.2.2012. Kolmas vaihemaakuntakaava on voimassa kokonaisuudessaan. Se sisältää kaupan palveluverkkoa (pl. tilaa vaativa erikoistavaran kauppa) sekä pohjavesien suojelulle ja kiviaineshuollolle merkittäviä alueita. Lisäksi on tarkistettu aikaisempien vaihemaakuntakaavojen yhdyskuntarakennetta, virkistysalueita ja luonnon monimuotoisuuden vaalimista koskevia aluevarauksia sekä kehittämisperiaatemarkintöjä.

Maakuntakaavan 4. vaihekaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 22.6.2016. Neljäs vaihemaakuntakaava on voimassa kokonaisuudessaan. Tuorein vaihemaakuntakaava käsittelee seudullisesti merkittävän kokoluokan eli 10 tai useampia tuulivoimaloita sisältävien tuulivoimalueiden sijoittumista Keski-Pohjanmaalla sekä ajantasaistaa arvokkaita maisema-alueita ja merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät maakuntakaavassa vastaamaan kaavaa hyväksyttäessä voimassa olleita valtakunnallisia inventointeja. Lisäksi sillä kumottiin aikaisemmista vaihemaakuntakaavoista kaksi yksittäistä vanhentunutta tai virheellistä merkintää.

1.3. Maankäyttö- ja rakennuslain lähtökohdat suunnittelulle

Maakuntakaavan sisältövaatimukset määritellään MRL 28 §:ssä. Maakuntakaavassa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VNp 14.12.2017), huomioitava maakunnan erityispiirteet ja mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava kaava suunnittelualueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Lisäksi pykälässä säädetään luonnonsuojelulain mukaisten luonnonsuojeluohjelmien (7 ja 77 §) ja maisema-alueiden perustamispäätösten (32 §) huomioimisesta sekä esitetään maakuntakaavan keskeinen sisältökokonaisuus.

Sisältövaatimusten mukaan maakuntakaavaa laadittaessa erityistä huomiota on kiinnitettävä 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyys, 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin, 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön, 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, 6) maiseman, luonnonvarojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys niissä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Alueiden käytön suunnittelun yleiset tavoitteet määritellään MRL 5 §:ssä.

MRL 5 § Alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
- 2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä; (29.12.2006/1441)
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä; (6.3.2015/204)
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavassa keskeisimmät maakuntakaavan sisältövaatimukset ovat:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne,
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestely,
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö sekä
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset.

Myös muut maakuntakaavan sisältövaatimukset huomioidaan maakuntakaavan valmistelussa. Samoin alueidenkäytön suunnittelun tavoitteiden sisältöjä käsitellään kokonaisuudessaan.

Vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset ovat MRL 9 a luvussa, joista 71 a–71 c §:n säännökset tulevat huomioon otavaksi maakuntakaavassa kaupan palveluverkon mitoituksen ajantasaistamisessa.

MRL 71 a § Vähittäiskaupan suuryksikkö

Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan tässä laissa yli 4 000 kerrosneliömetrin suuruista vähittäiskaupan myymälää.

MRL 71 b § Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavalle

Osoitettaessa maakunta- tai yleiskaavassa vähittäiskaupan suuryksiköitä on sen lisäksi, mitä maakunta- ja yleiskaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

- 1) suunnitellulla maankäytöllä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen;
- 2) alueelle sijoittuvat palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä; sekä
- 3) suunniteltu maankäyttö edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Maakuntakaavassa tulee esittää merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja. Vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus on

osoitettava maakuntakaavassa osoitettujen keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella riittävällä tarkkuudella.

MRL 71 c § Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen

Vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen ole perusteltu.

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen maakuntakaavan keskustatoiminnoille tarkoitettun alueen ulkopuolelle edellyttää, että vähittäiskaupan suuryksikön sijoituspaikaksi tarkoitettu alue on maakuntakaavassa erityisesti osoitettu tähän tarkoitukseen.

2. Suunnittelun tavoitteet

2.1. Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) päätyvät käytäntöön kaavoituksen kautta, missä maakuntakaava on keskeinen suunnittelumuoto niiden konkretisoinnissa. Tavoitteista päättää valtioneuvosto ja ne tulee huomioida maakunnan suunnittelussa. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan valmistelussa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioidaan suunnittelun lähtökohtana.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu viiteen kokonaisuuteen:

- 1) toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- 2) tehokas liikennejärjestelmä
- 3) terveellinen ja turvallinen ympäristö
- 4) elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- 5) uusiutumiskykyinen energiahuolto

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä. Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara-

ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle. Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Terveellinen ja turvallinen ympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin. Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin. Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseksi tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

2.2. Maakuntasuunnitelman tavoitteet

Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntakuntaohjelma vuosille 2018–2021 sekä maakuntaohjelman ympäristöselostus hyväksyttiin Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 23.11.2017. Maakuntasuunnitelman valmistelun pohjaksi laadittiin tavoitteellisen aluerakenteen osoittava Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040. Maakunnan kehitys vuoteen 2040 on tiivistyvää ja erityispiirteiden kautta tunnistettuihin vahvuuksiin keskittävää. Vahvuuksia hyödyntävä kehitys mahdollistaa maakunnan vetovoimaisen kasvun kunnissa ja kaupungeissa. Aluerakennekuvan valmisteluprosessissa asetetut maakunnalliset tavoitteet huomioidaan vaihemaakuntakaavassa.

Maakuntasuunnitelman tarkoituksena on osoittaa maakunnan tavoitellun alueellisen kehityksen pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Maakunta-ohjelma laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja siinä esitetään maakunnan kehittämisen keskeiset tavoitteet ja kehittämiskokonaisuudet sekä toimenpiteet maakuntasuunnitelmaan pohjautuen. Maakuntaohjelmaa toteutetaan kaksivuotisen, vuosittain laadittavan toimeenpanosuunnitelman kautta. Maakuntasuunnitelma 2040 tavoitteena on hyvinvoiva kasvun maakunta. Hyvinvoiva kasvun maakunta muodostuu kolmen avaintekijän kautta: *osaaminen, kilpailukyky ja saavutettavuus*. Lämpileikkaavina toimintoina ovat *maasentu, kansainvälisyys ja vetovoima*, jotka ovat tavoitteiden toteuttamisen mahdollistajia jokaisessa kolmessa avaintekijässä.

Kuva 3. Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2018 - 2021 kehittämisteemat ja toimeenpanon työryhmät.

2.3. 5. vaihemaakuntakaavalle asetetut tavoitteet

Tavoitteena on ajantasaistaa maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikköjä koskeva ohjaus sekä sisällyttää kaupan palveluverkon mitoitus maakuntakaavaan voimassa olevan uudistuvan lainsäädännön mukaisena. Keski-Pohjanmaan kaupan jatkuvan kehittymisen ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn mahdollisuudet halutaan ylläpitää maakuntakaavassa. Samalla tarkastellaan vahvistetun maakuntakaavan yhdyskuntarakenteen sekä liikenneverkon merkintöjen ajantasaisuutta kuntien ajankäytön kehittymisen mahdollistamiseksi. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä tuetaan huomioimalla suurteollisuusalueen jätteenkäsittelyprosessi ja varmistetaan kaivostoiminnan käynnistämisen edellytykset maakuntakaavan osalta. Ampumaratojen osalta tutkitaan seudullisesti merkittävät ampumaradat ja osoitetaan ne maakuntakaavaan.

3. Keski-Pohjanmaan nykytila ja kehitysnäkymät

3.1. Alue- ja yhdyskuntarakenne

Keski-Pohjanmaan aluerakenteen keskus on Kokkolan kaupunki, joka on maakunnan keskus. Seudullisia keskuksia ovat Kannus ja Kaustinen. Aluekeskuksia ovat muiden kuntien keskukset Halsua, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli sekä Kokkolan alakeskukset. Keskusten palvelutason perusteella määräytyy hierarkia, josta muodostuu palveluverkko koko maakunnan alueelle. Aluerakenne jakautuu erikokoisiin taajamiin ja kyliin asutuksen määrän ja tiheyden perusteella.

Keski-Pohjanmaan taajamat muodostuvat 15 taajama-alueesta YKR -luokituksen mukaan. Taajamalla tarkoitetaan vähintään 200 asukkaan taajaan rakennettua aluetta. Rajaus perustuu 250 m x 250 m ruudukkoon, jossa huomioidaan asukasluvun lisäksi rakennusten lukumäärä, kerrosala ja keskittyneisyys. Keski-Pohjanmaan taajamat sijoittuvat kuntien keskustoihin, alakeskuksiin sekä suurimpiin kyliin. YKR -taajamat ovat Halsualla Halsuan keskusta, Kannuksessa Kannuksen keskusta ja Eskola, Kokkolassa Kokkolan keskusta, Sokoja, Kälviä, Lohtaja, Peltokorpi, Ruotsalo ja Marinkainen, Lestijärvellä Lestijärven keskusta, Perhossa Perhon keskusta ja Möttönen, Toholammilla Toholammin keskusta ja Vetelissä Vetelin keskusta.

Yhdyskuntarakenteen laajenemisalueina erottuvat uudet asuinalueet keskustojen läheisyydessä. Suuremmilla keskusta-alueilla kasvu on ollut voimakkainta. Väestön vähenemistä on tapahtunut maaseudun harvaan asutuilla alueilla sekä keskustojen läheisyydessä vanhemmilla asuinalueilla.

Vuosien 1990-2015 aikana tapahtunutta väestönmuutosta tarkasteltaessa vanhemmilla asuinalueilla väestön vähentyminen johtuu osaltaan myös alueen demografisista muutoksista. Suurimmalla osalla Keski-Pohjanmaan asutuista alueista ei ole tapahtunut muutosta vuodesta 1990 eli väestömäärä ei ole tarkastellulla ajanjaksolla merkittävästi muuttunut. Koko maakunnan väestönmuutos 1990-2015 on +818 asukasta ja muutosprosentti on 1 eli maakunnan väkiluku kokonaisuudessaan on hieman kasvanut.

Asutuksen sijoittuminen kunnittain

Halsualla asutus sijoittuu pääasiallisesti Halsuanjärven koillispuolella sijaitsevan kuntakeskuksen ympärille sekä kuntakeskuksessa risteävien teiden, st 751 ja yt 7511 sekä yt 7530, varsille. Kuntakeskuksen ulkopuolella Ylikylä keskustan eteläpuolella on merkittävin asutuskeskittymä. Asutusrakenteen muutos on ollut maltillista.

Kannuksessa asutus sijoittuu kuntakeskuksen ympärille sekä luode-kaakko-suuntaisesti kunnan läpi virtaavien Lestijoen ja Vuirrejoen varsille. Lisäksi merkittävin kuntakeskuksen ulkopuolinen asutuskeskittymä sijoittuu rautatien kupeessa vt 28 ja kt 86 risteyksen tuntumassa sijaitsevaan Eskolan kylään. Asutusrakenteen muutos on ollut tasapainoista. Suurin väestönkasvu on sijoittunut kuntakeskuksen tuntumaan uusille asuinalueille.

Kaustisella asutus sijoittuu pääasiassa kuntakeskuksen ympärille sekä Perhonjoen ja vähäisemmissä määrin myös Köyhäjoen varsille muodostuneisiin kyliin. Kuntakeskus vt 13 ja kt 63 risteyksessä sekä vt 13 ja Perhonjoen varsi kuntakeskuksen eteläpuolella ovat merkittävimmät asutuskeskittymät kunnassa. Asutusrakenteen muutos on ollut erittäin maltillista. Suurin väestönkasvu on sijoittunut kuntakeskukseen. Merkittävimmin väestö on vähentynyt kuntakeskuksessa, mutta samalla myös merkittävimmän kasvun alueet sijoittuvat sinne.

Kokkolassa asutus sijoittuu voimakkaimmin kaupungin keskustaan ja sen lievealueille. Asutusrakenne on painottunut rannikolle vt 8 sekä rautatien ja vt 28 varteen. Myös jokivarsien asutus erottuu väestön sijoittumisessa. 25 vuoden tarkasteluajanjaksolla myös voimakkain väheneminen on keskustan tuntumaan sijoittuvilla alueilla, samoin voimakasta kasvua uusilla asuinalueilla. Rannikon kylissä on myös ollut merkittäväkin kasvua tarkastellulla ajanjaksolla. Suurimmat muutokset sijoittuvat kyliin ja taajamiin maaseutu-asutuksen pysyttyä tarkastellulla ajanjaksolla (1990-2015) pitkälle samalla tasolla. Kälviä, Lohtaja, Marinkainen, Peltokorpi, Ruotsalo ja Sokoja ovat paikoin kasvaneet, mutta samalla näille alueille sijoittuu myös vähentyneen väestön alueita. Sisämaassa väestö on paikoin vähentynyt, mutta suurimmaksi osaksi muun maaseutualueen tavoin pysynyt ennallaan.

Lestijärvellä asutus sijoittuu Lestijärven ympäristöön ja kt 58 varrelle. Asutuksen rakenne on 25 vuoden tarkasteluajanjaksolla pääsääntöisesti pysynyt ennallaan. Kuntakeskuksen tuntumassa on sekä vähentymistä että lisääntymistä osoittavia alueita.

Perhossa asutus sijoittuu Perhonjokivarteen valtatie 13 tuntumaan sekä yt 6520 Kivijärventien ja yt 7520 Kinnulantien varsille. Asutusrakenteen muutos on ollut maltillista. Kuntakeskuksen tuntumassa asutusrakenne on tiivistynyt. Vähenevän väestön alueita on sijoittunut asutustaajamiin ja niiden välialueille. Väestö on jonkin verran vähentynyt haja-asutuskylistä.

Toholammilla asutus sijoittuu Lestijokivarteen molemmin puolin jokilaaksoa sekä Härkänevalle. Asutusrakenteen muutos on ollut maltillista, mutta väestön väheneminen näkyy jokilaakson asutusrakenteen muutoksena etenkin kuntakeskuksen eteläpuolella. Voimakkain väheneminen sijoittuu kuntakeskuksen keskustaajamaan, kuten myös voimakkain kasvu sen tuntumaan tai sen pohjoispuolelle Lestijoen Kirkkojärvelle asti.

Vetelissä asutus sijoittuu kuntakeskuksen tuntumaan, Räyrinkijärven ympäristöön sekä pienempiin kyliin kunnan eteläosissa. Asutusrakenne kokonaisuudessaan on ollut tarkastellulla 25 vuoden ajanjaksolla varsin pysyvä. Eniten väestö on vähentynyt kunnan keskustaajamassa sen eteläpuolelta. Väestön kasvun alueina erottuvat keskustan pohjoispuoli sekä Räyringin taajama-alue.

3.2. Väestö ja työpaikat

Väestö

Keski-Pohjanmaalla oli vuoden 2018 lopussa 68 440 asukasta. Maakunnan väkiluku on vuosina 2000-2018 kasvanut noin 0,6 prosentilla, eli noin 400 henkilöllä. Pitkän aikavälin väestönkasvu vuoteen 2016 saakka on seurasta luonnollisesta väestönlisäyksestä ja maahanmuutosta, kun taas muuttoliikkeellä on ollut väestöä vähentävä vaikutus. Viimeisen kolmen vuoden aikana (2016-2018) väkiluku on kuitenkin laskenut noin 600 henkilöllä. Alueen väestönkasvu on myös kohdistunut lähes yksinään maakuntakeskukseen Kokkolaan, kun maakunnan muissa kunnissa väestö on vähentynyt.

Maakunnan väestörakenteessa korostuu lasten ja nuorten osuus. Keski-Pohjanmaalla on kaikki maakunnat huomioiden toiseksi eniten alle 15-vuotiaita suhteessa koko maakunnan väestömäärään – lähes joka viides (19,0%) keskipohjalainen on alle 15-vuotias. Lasten ja nuorten tavallista korkeampi väestöosuus sekä ikäihmisten keskimäärin niukasti koko maata korkeampi väestöosuus on heikentänyt väestöllistä huoltosuhdetta, joka on kaikki maakunnat huomioiden toiseksi heikoin. Keski-Pohjanmaalla on sataa työkäistä kohden noin 69 alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttäneitä. Maakunnan sisällä huoltosuhteet vaihtelevat voimakkaasti kunnittain.

Vuoteen 2040 ulottuvan väestöennusteen mukaan väestönkehitys jatkuu myönteisenä 2030-luvun puoliväliin saakka, jonka jälkeen väestönkasvu tasoittuu noin 70 000 asukkaaseen ja kääntyy hienoiseen laskuun 2040-luvulle tultaessa. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä tulee laskemaan vuoteen 2040 mennessä noin 5,2%, kun taas 65 vuotta täyttäneiden määrän ennustetaan kasvavan noin 22,3 prosentilla. 2020-luvulta lähtien etenkin yli 75-vuotiaiden määrän kasvu alkaa kiihtyä. Työkäisen väestön määrä vähenee ennusteiden mukaan edelleen 2020-luvun puoliväliin saakka, jonka jälkeen kehitys tasaantuu ja työkäisten määrä lähtee kasvuun 2030-luvulta eteenpäin. Väestörakenteen muutos koskettaa voimakkaimmin maakunnan pienempiä kuntia ja maaseutumaisia alueita, vähiten maakuntakeskus Kokkola ja Kaustisen kuntaa. Väestöllisen huoltosuhteen heikkeneminen jatkuu vuoteen 2035, jonka jälkeen se alkaa kohentua.

Työpaikat

Maakunnan työpaikkarakenteessa korostuu muuta maata vahvemmin alkutuotanto ja teollinen toiminta. Alkutuotanto työllisti vuonna 2015 8,5% ja teollisuus 14,9% työllisistä, kun koko maan vastaavat luvut olivat 3,2% ja 12,8%. Alkutuotannon osuus elinkeinorakenteesta on pienentynyt tasaisesti, teollisuudessa työllisten määrä on parin notkahduksen jälkeen pysynyt tasaisena tällä vuosituohannella. Terveys- ja sosiaalipalvelut ovat nousseet viimeisen vuosikymmenen aikana maakunnan suurimmaksi toimialaksi: vuonna 2015 joka viides maakunnan työllisistä työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluiden toimialalla. Yksityisissä sosiaali- ja terveyspalveluissa henkilöstömäärä on kasvanut vuosina 2013-2015 noin 14%. Myös tukku- ja vähittäiskauppa, maaliikenne ja rakentaminen työllistävät keskipohjalaisia. Kokkolan kaupungissa palvelut muodostavat reilut 70 prosenttia työpaikoista. Yksityinen sektori on kasvanut muuta Suomea vauhdikkaammin ja palvelut työllistävät yhä enemmän ihmisiä.

Taajama-aste

Keski-Pohjanmaan taajamissa asui noin 52 100 henkilöä vuonna 2015 ja työpaikkoja oli noin 23 100 vuonna 2012. Keskipohjanmaalaisista 76 % asuu taajamissa ja Keski-Pohjanmaan työpaikoista 86 % sijoittuu taajamiin. Taajamoitumisaste vaihtelee kunnittain. Kokkolassa taajamoitumisaste on korkein (85 %), Kannuksen toiseksi korkein (72 %) ja Kaustisen kolmanneksi korkein (65 %). Muissa kunnissa taajamissa asuu hieman yli puolet tai pääsääntöisesti alle puolet väestöstä. Työpaikat ovat keskittyneet taajamiin vahvemmin kuin väestö. Kokkolan työpaikoista 92 % sijoittuu taajamiin. Kannuksessa vastaava luku on 85 % ja Kaustisella 76 %. Muissa kunnissa työpaikoista 47–67 % sijoittuu taajamiin.

Keski-Pohjanmaan kylissä asui noin 10 600 henkilöä vuonna 2015 ja työpaikkoja oli 2 270. Kylät ovat hyvin erikokoisia. Keski-Pohjanmaan kylissä asuu keskimäärin noin 160 asukasta. Suurimmissa kylissä asukkaita on 300–700, keskisuurissa 100–300 ja pienemmissä alle 100. Yli 300 asukkaan kyliä

on 8 kpl, 100–300 asukkaan kyliä 29 kpl ja alle 100 asukkaan kyliä 30 kpl. Kahdeksan väestömäärältään suurinta kylää ovat Kokkolan Sokoja, Peltokorpi, Ruotsalo, Långö ja Rödsö, Perhon Möttönen ja Oksakoski sekä Kaustisen Järvelä. Työpaikkojen määrä on suurin Kokkolan kylissä (970 työpaikkaa). Seuraavaksi eniten työpaikkoja on Kaustisen (430 työpaikkaa) ja Perhon (290 työpaikkaa) kylissä. Suhteutettuna kylien työpaikat kunnan työpaikkojen kokonaismäärään työpaikkoja eniten kylissä on Perhossa, jossa noin kolmannes työpaikoista sijoittuu kyliin. Kaustisella ja Toholammilla työpaikoista lähes neljännes sijoittuu kyliin. Kokkolan, Kannuksen ja Lestijärven työpaikat ovat vähiten keskittyneet kyliin.

3.3. Kaupan palveluverkko

Päivittäistavarakaupan nykyinen palveluverkko

Keski-Pohjanmaalla toimi vuoden 2013 lopussa yhteensä 52 koko päivittäistavaravalikoimaa myyvää myymälää. Myymälöistä toimi Kokkolan seutukunnassa 35 myymälää (67 %) ja Kaustisen seutukunnassa 17 myymälää (33 %). Myymälätyypeittäin tarkasteltuna Keski-Pohjanmaalla toimi vuoden 2013 lopussa eniten isoja valintamyymälöitä (19 kpl). Seuraavaksi eniten oli pieniä supermarketteja (12 kpl), pieniä valintamyymälöitä (7 kpl), isoja supermarketteja (5 kpl), tavarataloja (4 kpl), hypermarketteja (3 kpl) ja pienmyymälöitä (2 kpl). Kaikki hypermarketit toimivat Kokkolassa.

Asukasluukuun suhteutettuna Keski-Pohjanmaalla oli vuoden 2013 lopussa vähemmän asukkaita yhtä päivittäistavaramyymälää kohti (1 321 asukasta) kuin koko maassa keskimäärin (1 719 asukasta). Näin ollen Keski-Pohjanmaan päivittäistavarakaupan palveluverkko on asukasmäärään suhteutettuna kattavampi kuin koko maassa keskimäärin.

Päivittäistavarakaupan myyntiala asukasta kohti oli suurempi ja päivittäistavarakaupan myynti asukasta kohti samaa suuruusluokkaa kuin koko maassa keskimäärin. Sen sijaan päivittäistavarakaupan myyntitehokkuus oli Keski-Pohjanmaalla selvästi alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Päivittäistavarakaupan kysyntä ja tarjonta olivat Keski-Pohjanmaalla lähes tasapainossa (ostovoiman siirtymä +2 %).

Erikoiskaupan nykyinen palveluverkko

Keski-Pohjanmaalla toimi vuoden 2012 lopussa yhteensä 266 erikoiskaupan myymälää. Erikoiskaupan myymälöistä 217 kpl (82 %) toimi Kokkolan seutukunnassa ja 49 kpl (18 %) Kaustisen seutukunnassa. Asukasluukuun suhteutettuna Keski-Pohjanmaalla oli enemmän asukkaita yhtä erikoiskaupan myymälää kohti (258 asukasta) kuin koko maassa keskimäärin (245 asukasta). Erikoiskaupan ostovoiman siirtymä oli vuonna 2012 Keski-Pohjanmaalla positiivinen (+18 %), kuten myös autokaupan ja huoltamotoiminnan ostovoiman siirtymä (+15 %).

Toimialoilla, jotka sisältävät tilaa vaativan erikoistavaran kaupan myymälät (huonekalukauppa, kodintekniikkakauppa, rautakauppa ja muu tilaa vaativa kauppa) toimi Keski-Pohjanmaalla 50 myymälää (19 % kaikista erikoiskaupan myymälöistä). Muun erikoiskaupan toimialoilla (alkot, apteekit ym, muotikauppa, tietotekninen erikoiskauppa ja muu erikoiskauppa) toimi yhteensä 216 myymälää (81 % kaikista erikoiskaupan myymälöistä). Toimialaryhmittäin tarkasteltuna eniten myymälöitä Keski-Pohjanmaalla toimi muun erikoiskaupan toimialoilla (126 myymälää). Seuraavaksi eniten myymälöitä toimi muotikaupassa (46 kpl), alkot, apteekit ym. toimialaryhmässä (26 kpl) ja rautakaupassa (24 kpl).

Vähittäiskaupan suuryksiköt

Keski-Pohjanmaan vähittäiskaupan sijaintirakennusten kerrosala on noin 301 600 k-m². Kerrosalasta noin 184 100 k-m² (61 %) on päivittäistavarakaupan, tavaratalojen ja erikoiskaupan (muu kuin tilaa vaativa erikoiskauppa) kerrosalaa ja noin 117 500 k-m² (39 %) tilaa vaativan erikoistavaran kaupan ja autokaupan kerrosalaa.

Pinta-alaltaan yli 2 000 k-m²:n yksiköitä on Kokkolassa, Kannuksessa ja Kaustisella. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia vähittäiskaupan suuryksiköitä (>4 000 k-m²) on ainoastaan Kokkolassa, jossa on yhteensä 13 vähittäiskaupan suuryksikköä. Yksittäisten suuryksikkörakennusten kerrosala vaihtelee 4 000 k-m²:stä runsaaseen 20 000 k-m²:iin. Vähittäiskaupan suuryksiköiden kerrosala on noin 154 200 k-m², joka on noin 51 % maakunnan vähittäiskaupan kokonaiskerrosalasta ja noin 60 % Kokkolan vähittäiskaupan kokonaiskerrosalasta.

Asiointialueet

Päivittäistavarakaupan asiointialueet ovat koko maan tapaan myös Keski-Pohjanmaalla pääosin yhden kunnan kokoisia eli päivittäistavarakaupassa asiointi tapahtuu omassa kunnassa. Ainoastaan Kaustinen ja Kokkola muodostavat yhtä kuntaa laajemman asiointialueen. Erikoiskaupassa Kokkolan asiointialue kattaa Keski-Pohjanmaan maakunnan lähes kokonaisuudessaan. Lestijärvi kuuluu Ylivieskan asiointialueeseen ja Perho Alajärven asiointialueeseen. Muut Keski-Pohjanmaan kunnat (Halsua, Kannus, Kaustinen, Toholampi ja Veteli) kuuluvat Kokkolan asiointialueeseen. Kokkolan erikoiskaupan asiointialueeseen kuuluvat lisäksi Pohjanmaan kunnista Evijärvi, Kruunupyö ja Luoto.

Ylimaakunnallista asiointia tapahtuu erityisesti Kokkolan ja Pietarsaaren seutujen välillä. Päivittäistavarakaupassa Kokkola muodostaa Kruunupyö ja Luodon kuntien kanssa noin 60 000 asukkaan asiointialueen ja Pietarsaari Pedersören kunnan kanssa noin 30 000 asukkaan asiointialueen. Erikoiskaupassa Kokkola muodostaa Halsuan, Kannuksen, Kaustisen, Toholammin, Vetelin, Kruunupyö, Luodon ja Evijärven kanssa noin 80 000 asukkaan asiointialueen ja Pietarsaari Pedersören ja Uusikaarlepyö kanssa noin 40 000 asukkaan asiointialueen.

3.4. Kaivostoiminta

Keski-Pohjanmaan alueella on merkittäviä mineraaliesiintymiä, joiden hyödyntämistä on tutkittu useiden vuosikymmenten ajan. Varsinaista kaivostoimintaa alueella ei ole tällä hetkellä. Keski-Pohjanmaan merkittävimmät ja pisimmälle tutkitut tunnetut mineraaliesiintymät ovat Kaustisen litium (Li) pegmatiitti provinssin litium -esiintymät ja emäksisiin intruusioihin liittyvät titaania sisältävät ilmeniittiesiintymät. Lisäksi Keski-Pohjanmaan alueella on kupari- ja kultapotentialisia metallogeenisiä vyöhykkeitä. Maakunnan alueella on kymmenen esiintymää, joista on olemassa varantoarvio.

Nykyisin Keski-Pohjanmaalta löydetty litiumspodumeenivarannot ovat Euroopan merkittävimpiä. Keski-Pohjanmaan yli 500 km²:n litiumprovinssista on tutkittu vain murto-osa. Potentiali uusien litiumesiintymien löytymiseen on merkittävä. Litiumprovinssi sijoittuu Kaustisen lisäksi Halsuan, Kruunupyö, Toholammin sekä Kokkolan kuntien alueille. Keliber Oy on suomalainen kaivosyhtiö, joka etsii ja kehittää Keski-Pohjanmaalla litiumrikkaita spodumeenipegmatiittiesiintymiä. Keliber suunnittelee Kaustisen kunnan ja Kokkolan kaupungin alueella sijaitsevien Syväjärven, Läntän, Rapasaaren sekä Outoveden esiintymien hyödyntämistä. Louhinta on suunniteltu käynnistettävän ensimmäiseksi Syväjärven louhokselta.

Keski-Pohjanmaan litiumprovinssi -hankeelle laaditussa ympäristövaikutuksen arviointimenettelyssä on ollut tarkasteltavana litiumprovinssin alueella sijaitsevat Syväjärven, Läntän, Rapasaaren ja Outoveden louhosalueet. Syväjärven louhoksen malmimääräksi on arvioitu 1 470 000, Läntän 690 000, Rapasaaren 2 630 000 ja Outoveden 217 000 tonnia. Louhittava malmi toimitetaan Kaustisen kuntaan suunnitteilla olevalle Kalaveden tuotantolaitokselle.

3.5. Ampumaradat

Ampumaratojen käyttäjät voidaan jakaa kolmeen eri käyttäjäryhmään, joita ovat metsästäjät, ampumaurheilijat ja muut käyttäjäryhmät. Metsästäjät käyttävät ampumaratoja aseiden kohdistamiseen, ampumataidon ylläpitämiseen, metsästystilanteiden harjoitteluun, sekä pakollisiin

ampumakokeisiin. Ampumaurheilijat käyttävät ampumaratoja harrastustarkoitukseen ja kilpailemiseen. Muihin käyttäjäryhmiin kuuluvat viranomaiset, vapaaehtoinen maanpuolustus eli esimerkiksi reserviläisliitot ja muut harrastajat. Harrastajat käyttävät ampumaratoja satunnaisesti. Viranomaiset käyttävät ampumaratoja ampumataidon ylläpitoon. Vapaaehtoiseen maanpuolustuksen suosituimpia ja tärkeimpiä ylläpitomuotoja on ammunta. Kaikki edellä mainitut tarvitsevat ampumaratoja, jotta turvallinen ja tarkoituksen mukainen harjoittelu on mahdollista.

Keski-Pohjanmaalla riistanhoitoyhdistyksiä on 11, joihin kuuluu 82 metsästysseuraa. Keski-Pohjanmaalla on 11 ampumaseuraa, joissa on noin 420 jäsentä. Ampumaratojen käytöstä merkittävin osa muodostuu metsästäjien ja ampumaurheilijoiden käytöstä.

Keski-Pohjanmaalla on yhteensä 13 ampumarataa, joista vähäisiä ampumaratoja on seitsemän ja varsinaisiksi ampumaradoiksi luokiteltuja kuusi. Ampumaurheilukeskuksia ei sijaitse Keski-Pohjanmaalla. Keski-Pohjanmaan ampumaradoilla on 26 kiväärirataa, 20 haulikkorataa ja kolme pistoolirataa. Keski-Pohjanmaan ampumaradat ovat:

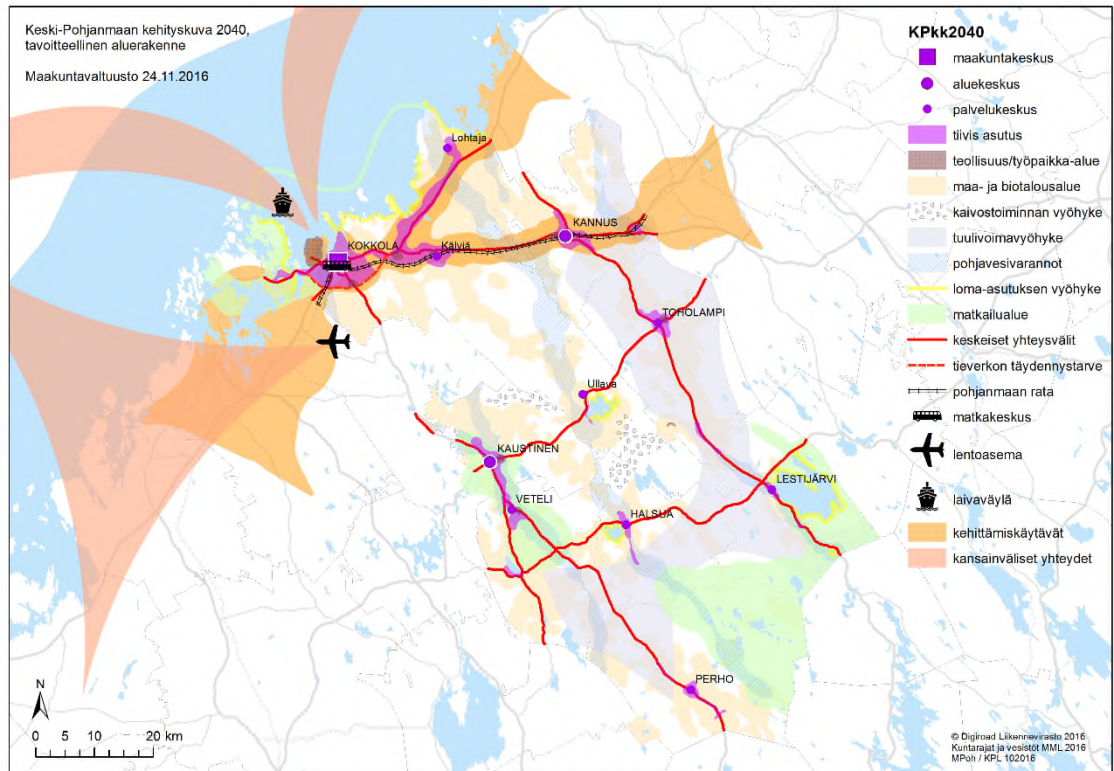
- Houraatin ampumarata
- Hietakankaan ampumarata
- Hietakankaan Trap-rata
- Vaasantien ampumarata
- Toholammin ampumarata
- Vähäjärven ampumarata
- Sykäräisten ampumarata
- Kaustisen ampumarata
- Lestijärven ampumarata
- Pahkaharjun ampumarata
- Sillanpään ampumarata
- Räytingin ampumarata
- Perhon ampumarata

4. Kaavan laadinnassa käytetyt selvitykset

4.1. Aluerakenne

Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040

Aluerakenteen muutosta ja tulevaisuuden tavoitetta on tarkasteltu Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040 (KPkk2040) maakunnan tavoitteellisen aluerakenteen päivittämisen yhteydessä. Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyi 24.11.2016 maakuntasuunnitelman päivittämisen lähtöaineistona käytettävän maakunnan tavoitteellisen aluerakenteen vuoteen 2040 (kuva 4). Aluerakennekuvan päivittämisen tausta-aineistona tarkasteltiin 25 vuoden muutosta maakunnan väestörakenteessa, työpaikoissa ja aluerakenteessa. Karttatarkasteluihin otettiin mukaan myös maakuntaa laajemman toiminnallisen alueen kuntia rajaten tarkastelun Keski-Pohjanmaan liiton osajäsenkuntien ohella rannikon seutukuntiin (työssäkäynti- ja asiointialueet). Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040 valmisteltiin Keski-Pohjanmaan liitossa tilastollisina tarkasteluina ja kuntayhteistyössä. Tausta-aineiston perusteella kunnittain järjestetyissä kuntatyöpajoissa koottiin skenaariota maakunnan tulevaisuuden tavoitteista, josta yhteenvetona nostettiin seudullisesti merkittävä tavoitetila ja konkreettiset toimenpiteet maakuntaohjelmatyössä edelleen työstettäväksi.

Kuva 4. Keski-Pohjanmaan tavoitteellinen aluerakenne 2040.

Aluerakenne Keski-Pohjanmaalla

Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvitys tarkastelee 5. vaihemaakuntakaavan laadinnan taustalla maakuntakaavan olemassa olevien merkintöjen ajantasaisuutta ja suhdetta ajantasaisiin paikkatietoperustaisiin tarkasteluihin maakunnan väestön, työpaikkojen, palvelurakenteen ja aluerakenteen kehityksessä sekä maakunnalle asetetun tavoitteellisen aluerakenteen valossa.

Selvityksen rakenne etenee aluerakenteen luonteen ja Keski-Pohjanmaan voimassa olevan maakuntakaavan tilan tarkastelusta maakunnan asumisen ja työssäkäynnin kehityksen ja nykytilan kuvaamiseen. Sen jälkeen tarkastellaan maakunnan sijoittumista valtakunnalliseen maaseutu- ja kaupunkiluokituksen kehikkoon, kootaan maakunnan palveluverkko ja tutkitaan kuntien teollisuus- ja varastotoiminnan työpaikkojen keskittymiä. Kunnittaisen aluerakenteen tarkastelun kautta tavoitteet vedetään yhteen tavoitteellisessa aluerakenteessa vuoteen 2040.

Selvitys on laadittu Keski-Pohjanmaan liitossa omana työnä. Aluerakenne Keski-Pohjanmaalla -raportti on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaakuntakaava.

4.2. Kaupan palveluverkko

Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvitys toteutettiin yhteistyössä Kokkolan kaupungille samaan aikaan laaditun Kokkolan kaupan palveluverkon mitoitusselvityksen kanssa. Selvitykset valmistuivat toukokuussa 2015. Selvityksessä laadittiin Keski-Pohjanmaalle perusteltu ennuste alueen kaupan palveluverkoksi ja mitoitukseksi vuoteen 2030. Siinä esitetään kaupan nykytilanteen ja kehitysnäkymien analyysiin perustuen suositus merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajasta ja maakuntakaavassa osoitettavien seudullisten kaupan alueiden vähittäiskaupan enimmäismitoituksesta perusteluineen. Maankäyttö- ja rakennuslakiin 1.5.2017 voimaan tulleiden vähittäiskaupan ohjausta koskevien lakimuutosten (230/2017) myötä Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvitys päivitettiin vastaamaan uutta lainsäädäntöä vuonna 2017.

Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvitys antaa lähtötiedot ja perusteet Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan kaavaprosessissa tehtäville kaupan mitoitusta ja sijoitusta koskeville kaavaratkaisuille. Selvityksessä on kuvattu kaupan palveluverkon kehittämisen lähtökohdat (alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kaupan ja palvelurakenteen nykytila ja kehitysnäkymät), esitetty suositus Keski-Pohjanmaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan sijoittumisesta ja mitoituksesta ja arvioitu esityksen mukaisen kaupan palveluverkon vaikutukset.

Kaupan palveluverkon mitoitusselvitys perustuu vähittäiskaupan ja yhdyskuntarakenteen yleisten kehittämistavoitteiden tunnistamisen lisäksi olemassa olevan kaupan palveluverkon kokonaistarkasteluihin sekä väestöennusteperusteisiin ostovoimatarkasteluihin. Selvityksen yleisiä lähtökohtia ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maankäyttö- ja rakennuslaki (vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset, sisältövaatimukset ja kilpailun edistämistä koskevat tavoitteet) sekä vähittäiskaupan sijainninohjausta koskeva ympäristöministeriön ohjeistus.

Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvitys ja sen päivitys on laadittu FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä ja ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaaakuntakaava.

4.3. Kaivostoiminta

Kaivostoimintaa Kaustisella ja Kokkolassa valmisteleva kaivosyhtiö Keliber Oy on suorittanut ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) louhosalueille Längän, Syväjärven, Outoveden ja Rapasaarten esiintymien osalta. Ympäristövaikutusten arviointiselostus valmistui maaliskuussa 2018 ja siitä yhteysviranomaiselta laatu lausunto kesäkuussa 2018. YVA -menettelyn kohteena olevista esiintymistä Kokkolaan Ullavajärven itäpuolelle sijoittuva Längtä on jo Keski-Pohjanmaan 3. vaihemaaakuntakaavassa huomioitu kaivosalueeksi soveltuvan alueen kohdemerkinnällä. Keski-Pohjanmaan litiumprovinssin YVA -arviointi on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa <https://www.ymparisto.fi/keliberlitiumprovinssiYVA>.

Kaivannaispotentiaalin esittämisen mahdollistamiseksi maakuntakaavassa on laadittu Keski-Pohjanmaan mineraalipotentiali -aineistopohjainen selvitys. Keski-Pohjanmaan maakunnan mineraalipotentialin selvitys toteutettiin Keski-Pohjanmaan liiton toimeksiannosta Geologian Tutkimuskeskuksessa (GTK) vuonna 2016. Työn tavoitteena oli rajata mineraalipotentialiset vyöhykkeet ja kuvata lupaavimmat esiintymät, joiden tutkimukset ovat edenneet niin pitkälle, että niistä on olemassa varantoarvio. Kymmenestä esiintymästä tehtiin esiintymäkortti. Esiintymät ovat litium-, titaani- ja/tai vanadiiniesiintymiä ja yksi kupariesiintymä. Mineraalipotentialiset vyöhykkeet rajattiin geologiseen, geokemialliseen ja geofysikaaliseen tietoon pohjautuen. Koottu tieto tarjoaa paremman lähtökohdan pitkän tähtäimen maankäytön suunnitteluun ja tarpeiden yhteen sovittamiseen. Keski-Pohjanmaan mineraalipotentialiselvitys on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa <http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaaakuntakaava>

Keski-Pohjanmaan liitto on lisäksi laatinut oikeusvaikutuksettoman maankäyttösuunnitelman Litiumprovinssi Masterplan kaivostoiminnan toimintaympäristön kehittämisen erityisselvityksenä vuonna 2012.

4.4. Ampumaradat

Keski-Pohjanmaan ampumaratojen perusselvitys laadittiin yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen kanssa maakuntakaavoituksen taustaselvitykseksi. Selvityksen tuloksena saatiin ajankohtaiset tietokannat ampumaratojen nykytilanteesta maakunnittain. Työssä selvitettiin ampumaratojen nykytila keskeisinä asioina ratojen sijainti maakunnissa, käyttöaste, harrastajien määrä, lupatilanne, sijainti suhteessa pohjavesialueisiin ja läheiseen asutukseen sekä kuvaus radoista. Kaikkiaan ampumaratoja on Keski-Pohjanmaalla yhteensä 13. Jousiammunta- sekä

sisäämpumaratoja ei työssä ole huomioitu. Myös Puolustusvoimien ampumarata-alueet on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Työ laadittiin Vaasan ammattikorkeakoulussa ympäristötekniikan opiskelijoiden opinnäytetyönä. Keski-Pohjanmaan ampumaratojen perusselvitys on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa <http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaakuntakaava>

4.5. Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue

Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä huomioimalla suurteollisuusalueen jätteenkäsittelyprosessi. Kaavassa tutkitaan mahdollisuutta päivittää Kokkolan ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueen kaavamääräystä siten, että alueella sallitaan sinne sijoittuneiden tuotantolaitosten prosesseissa syntyvän jätteen käsittely, varastointi ja loppusijoittaminen. Kokkolan suurteollisuusalueella toimiva Boliden Kokkola Oy on suorittanut ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tehdasalueella sijaitsevan vaarallisen jätteen kaatopaikan laajentamiseksi.

Boliden Kokkola Oy on tuotantokapasiteetiltaan Euroopan toiseksi suurin sinkkitehdas, jonka päätuote on puhdas sinkki ja siitä valmistetut seostuotteet. Nykyinen alue on luokiteltu vaarallisen jätteen kaatopaikaksi ja sillä on voimassa oleva ympäristölupa. Täyttökapasiteettia nykyisellä kaatopaikalla arvioidaan olevan jäljellä 20 vuotta. Kaatopaikan laajennuksen suunnittelun tarkoituksena on turvata sinkkitehtaan toiminnan jatkuvuus nykyisen kaatopaikan täyttökapasiteetin päätyttyä. Ympäristövaikutusten arviointiselostus valmistui marraskuussa 2017 ja siitä yhteysviranomaiselta laatu lausunto maaliskuussa 2018. Boliden Kokkola Oy:n vaarallisen jätteen kaatopaikan laajentamisen YVA -arviointi on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa <https://www.ymparisto.fi/bolidenYVA>

5. Osallistumisen ja vuorovaikutuksen toteutuminen

Osallistuminen on Keski-Pohjanmaan liiton vaihemaakuntakaavan valmistelun aikana järjestämien osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksien hyödyntämistä. Maakuntakaavan laadintaan liittyvien kuulemismahdollisuuksien ohella sen valmisteluun tai siihen liittyvien selvitysten laadintaan liittyen järjestetään esittelytilaisuuksia, työpajoja, verkkokyselyitä ja mahdollistetaan vuorovaikutusta näiden tilaisuuksien kautta. Kuntien, viranomaistahojen ja ympäristöhallinnon kanssa käydään työneuvotteluja kaavan valmistelun kuluessa tarpeen mukaan.

Aloitusvaihe

Aloitusvaiheessa tiedotettiin kaavan vireille tulosta Keski-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaisissa virallisissa tiedotuslehdissä (Keskipohjanmaa, Kalajokilaakso ja Österbottens Tidning) sekä Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi (MRL 63 §). Osallisilla oli mahdollisuus ottaa kantaa kunnissa sekä maakuntaliiton tiloissa ja www-sivuilla esillä olleeseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja sen riittävyteen antamalla siitä palautetta Keski-Pohjanmaan liittoon. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin lausuntoja 19 taholta ja muistutuksen jätti kaksi osallista.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin Keski-Pohjanmaan liitossa 8.10.2015. Siinä käytiin läpi osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute sekä alustavia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä. Annetun palautteen perusteella osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tarkennettiin kuvausta Keski-Pohjanmaan liiton maakuntakaavan kokonaistilanteen osalta sekä vaihemaakuntakaavan suhdetta siihen ja osallisten luetteloa täydennettiin. Keski-Pohjanmaan liitto huomioi saadun palautteen maakuntakaavan jatkovalmistelussa. Eri hallintosektoreiden palautteissaan antama näkökulma on hyvänä lähtökohtana maakuntakaavan luonnoksen valmistelussa ja se tullaan huomioimaan siten, että keskeisistä valtakunnallisista ja seudullisista kysymyksistä muodostuu maakunnan tavoitteellinen ohjausvaikutus kuntakaavoitukseen.

Valmisteluvaihe

Valmisteluvaiheessa maakuntakaavan valmistelussa hyödynnettäviä erillisselvityksiä on koottu ja työstetty useissa työpajoissa ja selvitysten ohjausryhmien kokouksissa. Erillisselvityksiä, kaavan valmistelun etenemistä ja alustavia kaavaratkaisuja on käsitelty Keski-Pohjanmaan alueidenkäytön työryhmässä, joka koostuu jäsenkuntien kaavoituksesta vastaavista viranhaltijoista ja Keski-Pohjanmaan liiton edustajista. Kaavaratkaisuista on käyty lisäksi kuntakohtaisia neuvotteluita alueen kuntien kanssa sekä tehty viranomaisyhteistyötä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja ympäristöministeriön kanssa.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistoon liittyen maantieteen yo Joonas Nieminen laati pro gradu tutkielman palveluiden koetusta saavutettavuudesta Keski-Pohjanmaan kyläkyselyllä kerätyn aineiston perusteella. Samassa yhteydessä koottua maakunnan palveluverkkotarkastelua hyödynnettiin myös osana Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040 tavoitteellisen aluerakenteen tausta-aineistoa. Maakunnan tavoitteellinen aluerakenne laadittiin kiinteänä yhteistyönä kuntien kanssa järjestämällä kunnissa valmistelun aikana sekä keskustelutilaisuuksia että kuntakohtaiset työpajat maakunnan tavoitteellisen kehityksen koostamista varten.

Valmisteluvaiheen kuulemisesta tiedotetaan Keski-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaisissa virallisissa tiedotuslehdissä (Keskipohjanmaa, Kalajokilaakso ja Österbottens Tidning), Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi sekä kuntien ja Keski-Pohjanmaan liiton virallisilla ilmoitustauluilla (MRL 62 §, MRA 30 §). Kaavaluonnos on yleisesti nähtävillä kunnissa ja Keski-Pohjanmaan liitossa. Lisäksi materiaali on luettavissa Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto. Näiden ohella pidetään neuvotteluja/esittelytilaisuuksia, joiden ajankohdista ilmoitetaan esimerkiksi valmisteluvaiheen kuulemisesta ilmoittamisen yhteydessä. Valmisteluvaiheessa pyydetään lausunto viranomaisilta ja yhteisöiltä sekä osallisilla on mahdollisuus jättää mielipide valmistellusta kaavasta. Lausuntojen vastineiden valmistelun jälkeen järjestetään viranomaistahojen välinen neuvottelu tavoitteiden toteutumisesta.

Ajantasainen tieto 5. vaihemaakuntakaavan etenemisestä on saatavilla Keski-Pohjanmaan liiton www-sivulla: www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaakuntakaava

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdollisuudet:

Aloitustaihe	
osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä	1.9.-30.9.2015
viranomaisneuvottelu	8.10.2015
Valmisteluvaihe	
- ampumaratojen kehittämissuunnitelman työpaja, Härmä	16.3.2016
- KPkk2040 lähtöaineistojen seminaarityöpaja	7.4.2016
- Kyläkysely, täyttömahdollisuus verkossa.....	7.4.-5.6.2016
ja kyläkyselykiertue Alaviirre, Halsua, Kannus, Kälviä, Lestijärvi, Toholampi, Veteli	
- KPkk2040 kuntatyöpajat syys-lokakuussa; yhteenvetotyöpaja.....	9.11.2016
- KPkk2040 aineisto kommentoitavana http://kpkk2040.mapgets.com/ 2016	
- Kyläkysely "Keski-Pohjanmaan kylien kaverikirja"	05-08/2018
kaavaluonnos nähtävillä	
- esittelytilaisuudet	
Kaavaehdotusvaihe	
viranomaiskuuleminen	
viranomaisneuvottelu	
kaavaehdotus nähtävillä	
Hyväksymisvaihe	
maakuntavaltuuston käsittely	

Ehdotusvaihe

täydentyy

5.1. Valmisteluvaiheen palaute

Täydentyy ehdotusvaiheeseen.

5.2. Ehdotusvaiheen palaute

Täydentyy hyväksymisvaiheeseen.

5.3. Kaavaprosessin vaikutus kaavaratkaisuun

Täydentyy

6. Kaavaratkaisun sisältö ja perusteet

Valmisteluvaiheessa 5. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitetään keskusverkkona maakuntakeskus Kokkola, seudulliset aluekeskukset Kannus ja Kaustinen, palvelukeskukset Halsua, Lestijärvi, Lohtaja, Kälviä, Perho, Toholampi ja Veteli sekä seudullisesti merkittävien kylien verkostona 20 kylää. Taajamatoimintojen alueina esitetään 15 taajamaa ja teollisuus- ja varastoalueina 17 aluetta. Vähittäiskaupan suuryksiköitä voi sijoittua Kokkolaan, Kannukselle ja Kaustiselle. Elinkeinoelämää tukevina merkintöinä ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueelle mahdollistetaan siellä syntyvien jätteiden prosessointi. Maakunnan malmi- ja mineraalipotentialiset vyöhykkeet on tunnistettu ja kaivosalueita päivitetty. Virkistyskeskuksien osalta maakunnalliseksi ampumaradaksi esitetään Houraatin ampumarata ja voimassa olevan maakuntakaavan virkistyskohteen merkintää tarkennetaan.

6.1. Auerakenne

Keski-Pohjanmaan aluerakenne selvityksessä on tarkasteltu maakunnan keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia. Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan kaupan palveluverkon mitoitusselvityksissä on tarkasteltu keskustaajamien kaupan palveluita sekä vähittäiskaupan suuryksiköitä ja vaikutukseltaan niihin verrattavia kaupallisia palveluja ja niiden alueita kaupan sijoittumisen, asiointialueiden ja keskustaajaman kaupunkirakenteen näkökulmasta.

Keskusverkon suunnittelu perustuu Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvityksen, Keski-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen ja Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040 -selvityksen analyysiin kuntien väestöpohjasta, työpaikkojen sijoittumisesta, olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta, keskustan palvelurakenteesta ja -tasosta sekä pendelöinnin ja asiointien suuntautumisesta eri keskuksiin. Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvityksessä on tarkasteltu kaikkia Keski-Pohjanmaan YKR-taajamia, YKR-kyliä ja voimassa olevan maakuntakaavan mukaisia taajama- ja kyläalueita niiden nykyisen väestö- ja työpaikkamäärän, väestö- ja työpaikkamäärän kehityksen (1990-2015), palvelutason ja yhdyskuntarakenteen muutoksen kautta. Maakuntakaavan ratkaisu keskittyy seudullisesti merkittäviin alueisiin.

Maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueina osoitetaan 10 aluetta. (taulukko 1)

Taulukko 1. Maakuntakaavan keskustatoimintojen alueet.

Alue	Sijaintikunta	Kaavamerkintä	
Kokkolan keskusta	Kokkola	C	Aluevaraus
Kannuksen keskusta	Kannus	C	Kohdemarkintä
Kaustisen keskusta	Kaustinen	C	Kohdemarkiintä

Halsuan keskusta	Halsua	ck	Kohdemerkintä
Lestijärven keskusta	Lestijärvi	ck	Kohdemerkintä
Perhon keskusta	Perho	ck	Kohdemerkintä
Toholammin keskusta	Toholampi	ck	Kohdemerkintä
Vetelin keskusta	Veteli	ck	Kohdemerkintä
Kälviän keskusta	Kokkola	ck	Kohdemerkintä
Lohtajan keskusta	Kokkola	ck	Kohdemerkintä

Maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueina osoitetaan 15 aluetta. (taulukko 2)

Taulukko 2. Maakuntakaavan taajamatoimintojen alueet.

Taajama	Sijaintikunta	Kaavamerkintä
Halsuan keskustaajama	Halsua	A
Kannuksen keskustaajama	Kannus	A
Eskolan taajama	Kannus	A
Kaustisen keskustaajama	Kaustinen	A
Kasikulman taajama	Kokkola	A
Kokkolan keskustaajama	Kokkola	A
Kälviän keskustaajama	Kokkola	A
Lohtajan keskustaajama	Kokkola	A
Marinkaisten taajama	Kokkola	A
Lestijärven keskustaajama	Lestijärvi	A
Perhon keskustaajama	Perho	A
Möttösen taajama	Perho	A
Toholammin keskustaajama	Toholampi	A
Räyriingin taajama	Veteli	A
Vetelin keskustaajama	Veteli	A

Maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä kylinä osoitetaan 20 aluetta. (taulukko 3)

Taulukko 3. Maakuntakaavan seudullisesti merkittävien kylien alueet.

Alue	Sijaintikunta	Kaavamerkintä
Ylikylä	Halsua	at
Korpela	Kannus	at
Roikola	Kannus	at
Väli-Kannus	Kannus	at
Järvelä	Kaustinen	at
Köyhäjoki	Kaustinen	at
Puumala	Kaustinen	at
Ala-Viirre	Kokkola	at
Peltokorpi	Kokkola	at
Rahkonen	Kokkola	at
Ruotsalo	Kokkola	at
Rödsö	Kokkola	at
Sokoja	Kokkola	at
Ullava	Kokkola	at
Vitsari	Kokkola	at
Öja	Kokkola	at
Oksakoski	Perho	at
Alakylä	Toholampi	at
Sykräinen	Toholampi	at
Patana	Veteli	at

Maakuntakaavassa teollisuus- ja varastoalueina osoitetaan 17 aluetta. (taulukko 3)

Taulukko 4. Maakuntakaavan teollisuus- ja varastoalueet.

Alue	Sijaintikunta	Kaavamerkintä
Keskustan pohjoinen teollisuusalue	Kannus	t
Teollisuusalue, Pouttu	Kannus	t
Eskolan teollisuusalue	Kannus	t
Keskustan teollisuusalue	Kannus	t
Keskustan teollisuusalue	Kaustinen	t
Keskustan läntinen teollisuusalue	Kaustinen	t
Keskustan itäinen teollisuusalue	Kaustinen	t
Kälviän teollisuusalue	Kokkola	t
Lahdenperän teollisuusalue	Kokkola	t
Jänismaan teollisuusalue	Kokkola	t
Mesilän teollisuusalue	Kokkola	t
Indolan teollisuusalue	Kokkola	t
Kangasvieren teollisuusalue	Lestijärvi	t
Keskustan teollisuusalue	Perho	t
Möttösen teollisuusalue	Perho	t
Teollisuusalue, ns. Juustolan alue	Toholampi	t
Teollisuusalue taajaman eteläosassa	Veteli	t

6.2. Kaupan palveluverkko

Kaupan palveluverkon kehittämisen lähtökohtina ovat olemassa oleva yhdyskuntarakenne, keskusverkko ja kaupan palveluverkko, arvio ostovoiman kehityksestä ja liiketilatarpeesta sekä yhdyskuntarakenteen ja kaupan kehitysnäkymät Keski-Pohjanmaan alueella.

Vähittäiskaupan kokonaismitoitus

Kaupan palveluverkon kaavaratkaisu edellyttää vähittäiskaupan kokonaismitoituksen arvioimista. Vaikutusalueen kysyntään perustuva mitoitus luo edellytykset palveluverkon ja yhdyskuntarakenteen tasapainoiselle kehitykselle, toimivalle kilpailulle ja vähittäiskaupan liiketoiminnan kannattavuudelle sekä palvelujen mahdollisimman hyvälle saavutettavuudelle. Kokonaismitoitus on määritelty väestökehityksen, yksityisen kulutuksen kehityksen sekä vähittäiskaupan myynnin, myyntitehokkuuden ja ostovoiman siirtymien pohjalta.

Mitoituksen lähtökohtana on, että kysyntä ja tarjonta ovat kaikissa kunnissa vähintään tasapainossa (ostovoiman siirtymä 0 %) ja että positiivisen ostovoiman siirtymän kunnissa (Kaustinen ja Kokkola) ostovoiman siirtymä säilyy vuoden 2013 tasolla. Näin määritelty kokonaismitoitus luo edellytykset sille, että kaikissa kunnissa on mahdollista kehittää kauppaa vähintään oman väestön kysyntää vastaavasti, vaikka käytännössä erityisesti erikoiskaupan palvelut tulevat keskittymään suurimpiin keskuksiin.

Keski-Pohjanmaan vähittäiskaupan kokonaismitoitus vuonna 2030 on noin **490 000 k-m²**. Tällä hetkellä vähittäiskaupan sijaintirakennuksissa on Keski-Pohjanmaalla karkeasti arvioiden noin **305 000 k-m²**, joten uuden liiketilan tarve on noin **185 000 k-m²**. Uudesta liiketilatarpeesta 112 000 k-m² kohdistuu päivittäistavarakauppaan ja erikoiskauppaan ja 73 000 k-m² tilaa vaativan erikoistavaran kauppaan ja autokauppaan. Kokonaismitoitus perustuu oletukseen, että kaikki ostovoiman kasvu toteutuu uutena liiketilana. Käytännössä kuitenkin osa ostovoiman kasvusta kohdistuu olemassa olevien liikkeiden myynnin kasvuun ja vain osa vaatii uutta liiketilaa.

Taulukko 5. Keski-Pohjanmaan vähittäiskaupan kokonaismitoitus 2030:

	VÄHITTÄISKAUPAN MITOITUS 2030, k-m ²			KERROSALAN LISÄYS, k-m ²		
	Päivittäistavara- ja erikoiskauppa	Tiva ja autokauppa	Mitoitus yhteensä	Päivittäistavara- ja erikoiskauppa	Tiva ja autokauppa	Lisäys yhteensä
Halsua	2 600	1 400	4 000	1 900	1 200	3 100
Kannus	14 800	8 000	22 800	1 200	3 900	5 100
Kaustinen	12 000	9 700	21 700	6 300	3 400	9 700
Kokkola	249 300	151 800	401 100	86 900	54 800	141 700
Lestijärvi	1 900	1 000	2 900	1 400	1 000	2 400
Perho	7 200	3 800	11 000	5 000	2 600	7 600
Toholampi	8 700	4 600	13 300	2 400	3 500	5 900
Veteli	8 500	4 500	13 000	6 700	2 300	9 000
Kaustisen seutukunta	40 900	25 000	65 900	23 700	14 000	37 700
Kokkolan seutukunta	264 100	159 800	423 900	88 100	58 700	146 800
KESKI-POHJANMAA	305 000	184 800	489 800	111 800	72 700	184 500

Esitykset kaupan sijainnista ja mitoituksesta

Maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävien vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ja mitoitusta. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavassa on määriteltävä merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja sekä osoitettava vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen ja enimmäismitoitus riittävällä tarkkuudella.

Esitys merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajasta:

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m² koko Keski-Pohjanmaalla lukuun ottamatta seuraavia alueita:

- **Kokkolan keskustaajaman alue, jossa alaraja on**
 - **tilaa vaativan erikoistavaran kaupassa 10 000 k-m²**
 - **muussa vähittäiskaupassa 10 000 k-m²**
 - **päivittäistavarakaupassa 5 000 k-m²**

Keskustatoimintojen alueet

Kaupan sijainninhjauksen näkökulmasta uuden maakuntakaavan tulee osoittaa sellaiset keskusta-alueet, joissa toimii tällä hetkellä tai joiden väestöpohja mahdollistaa tulevaisuudessa merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän (eli kerrosalaltaan määriteltäviä alarajaa suuremman yksikön tai myymäläkeskittymän) sijoittumisen.

Merkitykseltään seudulliset keskustatoimintojen alueet tulisi osoittaa maakuntakeskus Kokkolan keskusta-alueelle sekä Kannuksen ja Kaustisen keskusta-alueille. Keski-Pohjanmaan muut kuntakeskukset ja alakeskukset ovat merkitykseltään paikallisia ja niiden osalta kaupan sijoitus- ja mitoitusratkaisut määritellään kuntakaavoissa.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen (230/2017) myötä maakuntakaavasta poistui velvoite osoittaa keskustatoimintojen alueiden vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus. Kokkolan, Kannuksen ja Kaustisen keskustatoimintojen alueilla ei ole tarpeen osoittaa vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitusta. Vaikka velvoite keskustatoimintojen alueiden enimmäismitoituksen osoittamisesta poistui, edellyttää alueellisesti tasapainoisen ja kestävä kaupan palveluverkon kehitys edelleen kokonaismitoituksen määrittämistä ja arviota kokonaismitoituksen jakautumisesta erityyppisille kaupan alueille (keskustatoimintojen alueet, vähittäiskaupan suuryksiköt). Keski-Pohjanmaan kaupan mitoitus selvityksessä esitetyt keskustatoimintojen alueiden enimmäismitoituksia voidaan käyttää pohjana kaupan hankkeiden vaikutusten arvioinnissa sekä kunta- ja asemakaavoja laadittaessa.

Vähittäiskaupan suuryksiköt

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen maakuntakaavan keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle edellyttää, että sijaintipaikka on osoitettu maakuntakaavassa tähän tarkoitukseen.

Kaupan sijainninhjauksen näkökulmasta maakuntakaavan tulee osoittaa sellaiset keskustatoimintojen alueiden ulkopuoliset vähittäiskaupan suuryksiköt ja myymäläkeskittymät, joissa toimii tällä hetkellä tai joiden vaikutusalueen väestöpohja mahdollistaa tulevaisuudessa merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän (eli kerrosalaltaan määriteltä merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaa suuremman yksikön tai myymäläkeskittymän) sijoittumisen.

Tarve osoittaa keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden ja myymäläkeskittymien sijaintipaikkoja on suurin Kokkolassa. Kannuksessa ja Kaustisella keskustatoimintojen alueet esitetään kohdemerkintöinä, joita ympäröi vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintivyöhyke. Kaupan palveluverkon mitoitusselvityksessä Kannuksen keskusta-alueena on tutkittu voimassa olevan maakuntakaavan (3.vaihemaakuntakaava) mukaista keskustatoimintojen (C) aluetta. 3.vaihemaakuntakaavan mukainen keskustatoimintojen alue vastaa rajaukseltaan nyt esitettävää vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintivyöhykettä. Kaustisen keskusta-alueena on tutkittu Kaustisen keskustan yleiskaavan mukaista keskustatoimintojen aluetta, joka rajaukseltaan vastaa nyt esitettävää vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintivyöhykettä.

Muissa kunnissa keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle sijoittuvat vähittäiskaupan suuryksiköt ovat merkitykseltään paikallisia ja niiden sijainti ja mitoitus määritellään kuntakaavoissa.

Taulukko 6. Esitys Kokkolan vähittäiskaupan suuryksiköiden vyöhykkeen mitoituksesta

Kohde	Vyöhykkeen nykyinen kerrosala	Vyöhykkeen enimmäismitoitus
Kokkolan vähittäiskaupan suuryksiköiden ja myymäläkeskittymien sijaintivyöhyke - nykyinen rajaus (pl. uusi C-alue) - laajennus	52 000 k-m ² 30 000 k-m ² 22 000 k-m ²	130 000 k-m² 60 000 k-m² 70 000 k-m²
Kannuksen vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintivyöhyke (sis. C-alueen)	17 700 k-m ²	23 000 k-m²
Kaustisen vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintivyöhyke (sis. C-alueen)	12 000 k-m ²	22 000 k-m²

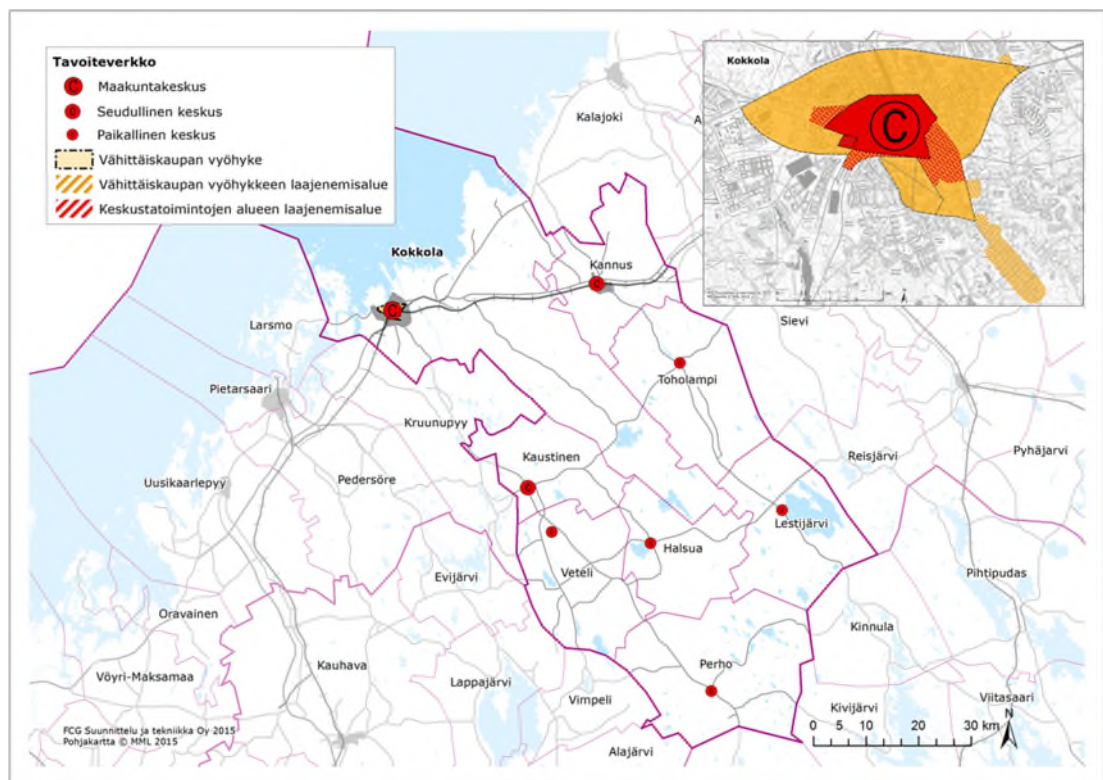
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavassa tulee esittää vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus riittävällä tarkkuudella. Kerrosalana esitettävä vähittäiskaupan suuryksikköjen enimmäismitoitus sisältää alueen kaiken kaupan kerrosalan eli vähittäiskaupan suuryksiköiden kerrosalan lisäksi myös pienemmät kaupan yksiköt.

Keskustatoimintojen alueiden ja vähittäiskaupan suuryksiköiden vyöhykkeen aluerajaukset, merkinnät ja enimmäismitoitukset määritellään maakuntakaavan laadinnan yhteydessä. Kaavan laadinnan yhteydessä tulisi arvioida Kokkolan, Kannuksen ja Kaustisen keskustatoimintojen alueiden sekä Kokkolan vähittäiskaupan suuryksiköiden vyöhykkeen laajentamistarve. Esitys Kokkolan keskustatoimintojen alueen sekä vähittäiskaupan suuryksikköjen tai myymäläkeskittymien sijoitusvyöhykkeen uudesta rajauksesta on esitetty merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan tavoitteellista palveluverkkoa esittävässä kuvassa.

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan tavoitteellinen palveluverkko

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan tavoitteellinen palveluverkko 2030 muodostuu Keski-Pohjanmaalla seuraavista alueista:

- Kannuksen keskustatoimintojen alue
- Kaustisen keskustatoimintojen alue
- Kokkolan keskustatoimintojen alue
- Kannuksen vähittäiskaupan suuryksiköiden tai myymäläkeskittymien sijaintivyöhyke
- Kaustisen vähittäiskaupan suuryksiköiden tai myymäläkeskittymien sijaintivyöhyke
- Kokkolan vähittäiskaupan suuryksiköiden tai myymäläkeskittymien sijaintivyöhyke

Kuva 5. Keski-Pohjanmaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan palveluverkko (Kaupan palveluverkon mitoitusselvitys (2016), FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy).

6.3. Kaavamerkinnät ja määräykset

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavassa käytetään aluevaraus- ja kohdemerkintöjä ja alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevia merkintöjä. **Aluevarausmerkinnöillä** osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus ja ne ovat toisensa poissulkevia siten, että samalla alueella ei voi samanaikaisesti olla voimassa kahta eri aluevarausmerkintää. **Kohdemerkintöjä** käytetään kaavan mittakaavaan nähden pieniä alueita osoitettaessa tai kun aluerajauksen määrittäminen on tarkoituksenmukaista vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. **Erityisominaisuuksia kuvaavia merkintöjä** käytetään osoittamaan seudullisesti merkittävien osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden asettamat reunaehdot on otettava huomioon alueiden käyttöä suunniteltaessa. Erityisominaisuusmerkintä voi olla ja on usein päällekkäinen muiden kaavamerkintöjen kanssa. Aluevarausmerkintä osoittaa pääasiallisen maankäytön yleispiirteisesti

pääasiallisen käytön perusteella, mutta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon myös ominaisuusmerkinnän suunnittelumääräykset.

Maakuntakaavassa on kaavamerkintöihin liittyviä **suunnittelumääräyksiä**, joilla ohjataan kuntien kaavoitusta ja muuta viranomaisten alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Ne liittyvät yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja muuta viranomaistoimintaa koskeviin oikeusvaikutteisiin. Kaavamääräykset ovat luonteeltaan ehdollisia eli ne ohjaavat suunnittelua vain siinä tapauksessa, että kyseisen alueen suunnitteluun muuten ryhdytään.

6.4. Yhdyskuntarakenne

6.4.1. Keskus- ja palveluverkko

Koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys:

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:

- Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m² koko Keski-Pohjanmaalla lukuun ottamatta Kokkolan keskustaajaman aluetta
- Kokkolan keskustaajaman alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on tilaa vaativan erikoistavaran kaupassa 10 000 k-m², muussa vähittäiskaupassa 10 000 k-m² ja päivittäistavarakaupassa 5 000 k-m².

Edellä mainittuja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköjä on mahdollista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

Keskustatoimintojen alue, (C)

Kokkola on maakunnan keskus, jonne sijoittuu monipuolisesti palveluja, hallintoa ja kauppaa vaikutusalueeltaan laajan väestömäärän tarpeisiin. Varsinainen keskustatoimintojen alue on maakuntakaavassa esitetty tiiviinä kokonaisuutena, jota kehystää vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke.

keskustatoimintojen alue

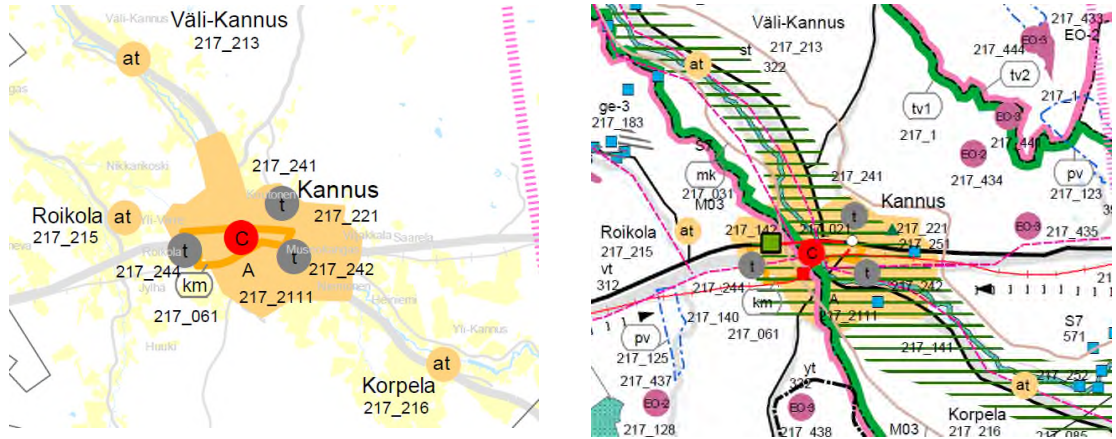
Merkinnällä osoitetaan keskustaajaman ydinkeskustan alue, jolle sijoittuu keskustahakuisten palveluiden, hallinnon ja kaupan alueita sekä asumista. Merkinnän osoittamalle alueelle voi sijoittua seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä ja vaikutukseltaan niihin verrattavia kaupallisia palveluja.

Suunnittelumääräys:

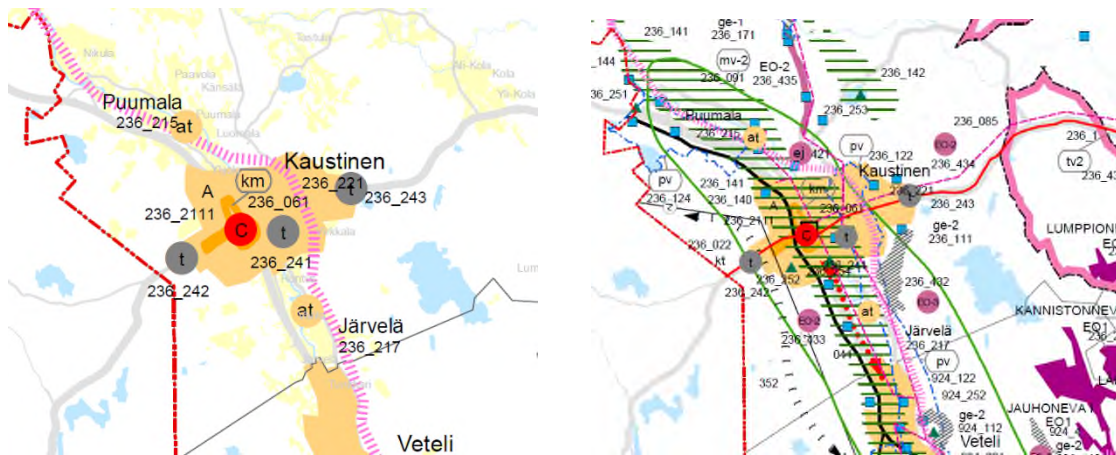
Alueiden käytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset korkeatasoisen ja vetovoimaisen keskustatoimintojen alueen kehittämiseksi, monipuolisten erikoiskaupan palveluiden sijoittumiselle sekä ylimaakunnallisten ja maakunnallisten toimintojen sijoittumiselle.

Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen kaupunkikuvaan, kulttuuriympäristön arvoihin, saavutettavuuteen sekä alueen liittymiseen muuhun taajamarakenteeseen.

Keski-Pohjanmaan aluerakenne selvityksessä on tarkasteltu maakunnan keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia. Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan kaupan palveluverkon mitoitusselvityksissä on tarkasteltu Kokkolan keskustaajaman kaupan palveluita sekä

Kuva 7. Keskustatoimintojen alue Kannuksella ja ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Kuva 8. Keskustatoimintojen alue Kaustisella ja ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Palvelukeskus

Maakunnan muut kuntakeskukset sekä Kokkolan paikalliskeskukset osoitetaan maakuntakaavassa palvelukeskuksina. Palvelukeskuksia ovat Halsua, Kälviä, Lestijärvi, Lohtaja, Perho, Toholampi ja Veteli. Niihin sijoittuu palveluita, paikallista hallintoa ja kauppaa paikallisen väestömäärän tarpeisiin.

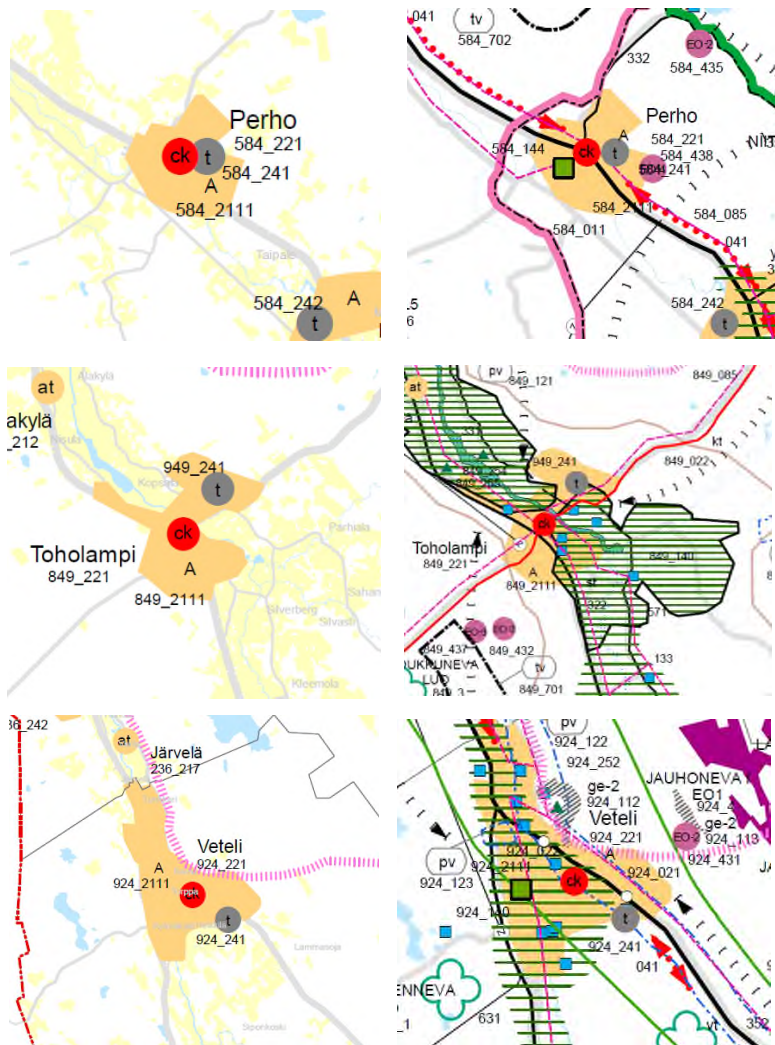

palvelukeskus

Kohdemerkinnällä osoitetaan maaseudun palvelukeskukset, joihin sijoittuu palveluiden, hallinnon ja kaupan alueita sekä asumista. Merkinnän osoittamalle kohdealueelle ei voi sijoittua seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä eikä vaikutukseltaan niihin verrattavia kaupallisia palveluja.

Suunnittelumääräys:

Alueiden käytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset paikallisten palveluiden kehittämiselle ja sijoittumiselle. Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen taajama- ja maisemakuvaan sekä kulttuuriympäristön arvoihin.

Kuva 9. Palvelukeskukset maakuntakaavassa ja ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke

Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke ohjaa vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista keskusta-alueen ulkopuolella. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhykkeet osoitetaan Kokkolan, Kannuksen ja Kaustisen keskustatoimintojen alueiden tai kohdemerkintöjen ympärille.

vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke

Merkinnällä osoitetaan ne vähittäiskaupan sijoitusvyöhykkeet, jotka eivät ole varsinaisia keskustatoimintojen alueita, mutta jotka aluerakenteellisen sijaintinsa perusteella soveltuvat seudullisesti merkittävien vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamiseen.

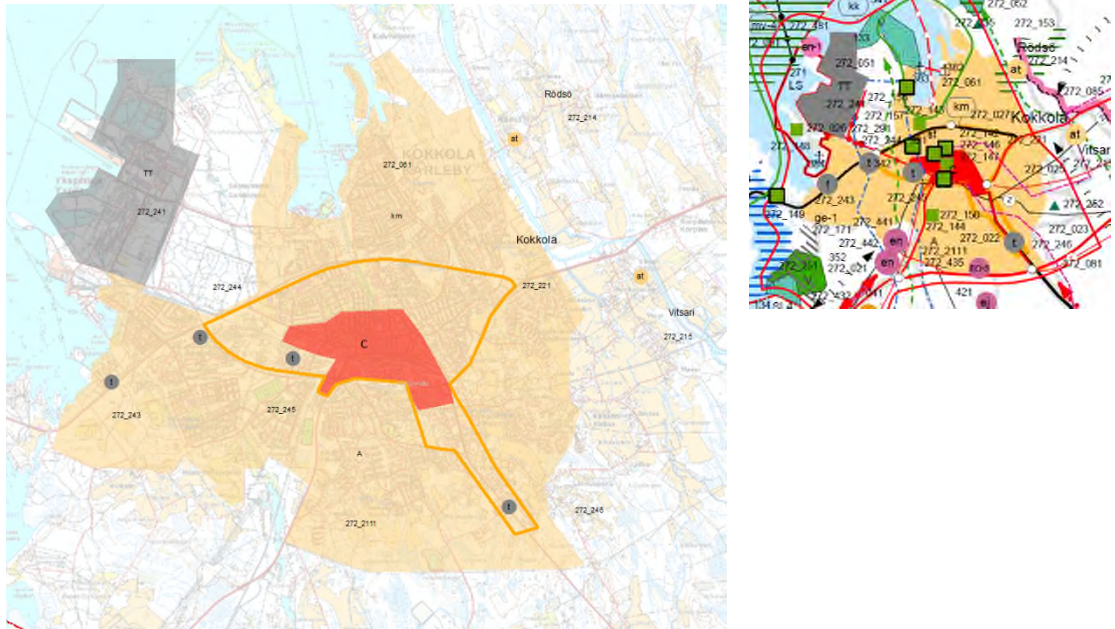
Suunnittelumääräys:

Suuryksiköiden palvelutarjonnassa ja tarkemmassa sijoituksessa on varmistettava seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen. Vähittäiskaupan suuryksiköjä kehitettäessä ja sijoitettaessa on varmistettava, etteivät tehtävät toimenpiteet heikennä mitoituksen tai ajoituksen suhteen palveluiden saavutettavuutta keskustatoimintojen

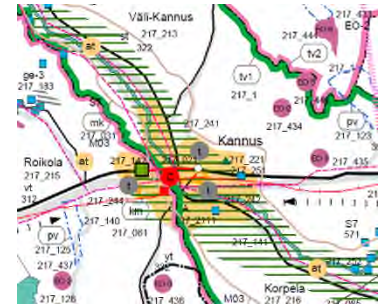
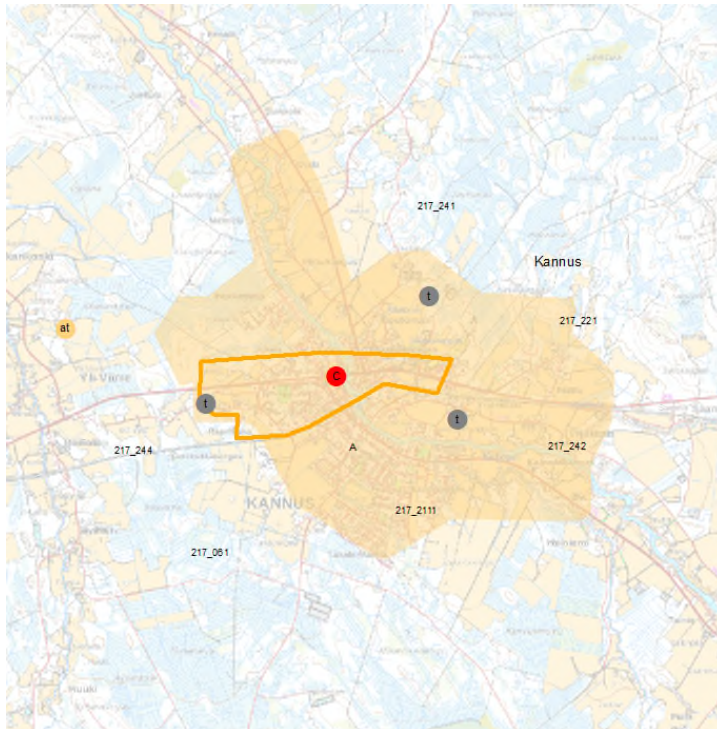
alueella, muilla taajama-alueilla ja seudun muissa osissa. Alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhykkeen yhteenlaskettu kerrosala saa, oleva vähittäiskaupan kerrosala huomioiden, olla enintään Kokkola 130 000 k-m², Kannus 23 000 k-m² ja Kaustinen 22 000 k-m². Kannuksessa ja Kaustisella enimmäismitoitukseen sisältyy myös C-alueen vähittäiskaupan kerrosala.

Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan kaupan palveluverkon mitoituslivityksissä on tarkasteltu Kokkolan keskustaajaman, Kannuksen ja Kaustisen kaupan palveluita sekä vähittäiskaupan suuryksiköitä ja vaikutukseltaan niihin verrattavia kaupallisia palveluja ja niiden alueita kaupan sijoittumisen, asiointialueiden ja keskustaajaman kaupunkirakenteen näkökulmasta.

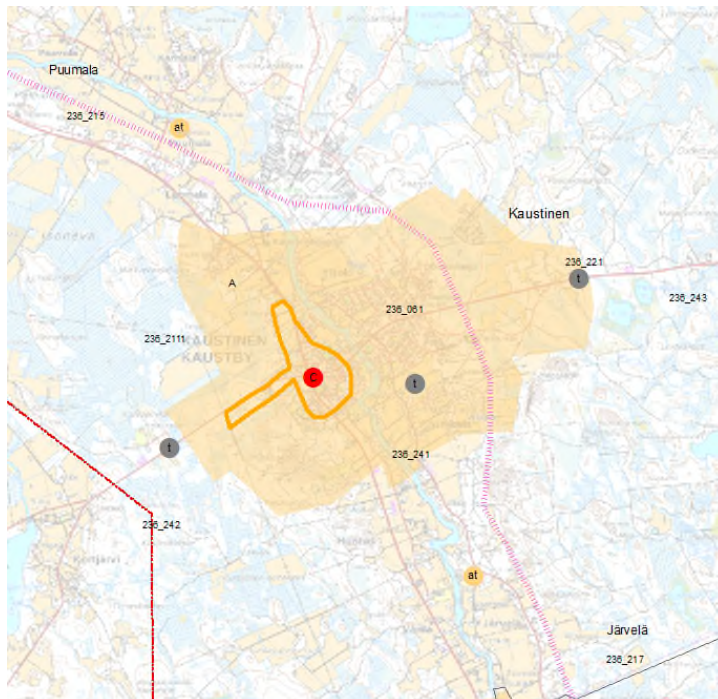
Merkintä ja määräys ohjaavat kuntakaavoitusta. Vähittäiskaupan suuryksiköiden täydennykset ja kasvu ohjataan nykyisille taajama-alueille. Sijoitusvyöhykkeille annetaan taajamakohtainen enimmäismitoitus ohjaamaan kuntakaavoitusta. Alueet toteutetaan yksityisten toimesta kuntien laatimien yleis- ja asemakaavojen mukaisesti. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhykkeet Kokkolassa, Kannuksessa ja Kaustisella esitetään kuvissa 10-12.

Kuva 10. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke Kokkolassa ja yhdistelmä. Karttojen pohjakartta © MML 2019.

Kuva 11. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke Kannuksessa ja yhdistelmä. Karttojen pohjakartta © MML 2019.

Kuva 12. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke Kaustisella ja yhdistelmä. Karttojen pohjakartta © MML 2019.

Taajamatoimintojen alue

A

taajamatoimintojen alue

Merkinnällä osoitetaan asumisen, palvelujen, teollisuuden ja muiden työpaikka-alueiden ja taajamatoimintojen sijoittumisalueita niihin liittyvine liikenne- virkistys-, puisto- ja erityisalueineen.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityishuomio yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen sekä alavilla ja avoimilla alueilla sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskien minimoimiseen. Lisäksi suunnittelussa tulee korostaa taajamien omaleimaisuutta sekä ympäristö-, virkistys-, luonto- ja kulttuuriarvojen huomioimista.

Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvityksessä on tarkasteltu maakunnan keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia. Taajamatoimintojen alueet on ollut mukana maakuntakaavan 1. ja 3. vaiheessa ja 5.vaiheessa se on otettu mukaan päivityselementtinä sekä osana kaavassa esitettävää aluerakennetta. Merkinnät perustuvat kuntien yleis- ja asemakaavojen, YKR -aineiston mukaiseen tulkintaan sekä kuntien kehittämistavoitteisiin. Taajamatoimintojen alueina osoitetaan 15 taajamaa.

Kylä

at

kylä

Merkinnällä osoitetaan seudullisen palvelurakenteen kannalta merkittävät maaseudun palvelukylät, joihin sijoittuu palveluita sekä asumista.

Suunnittelumääräys:

Alueiden käytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset paikallisten palveluiden kehittämiseksi asuminen ja alkutuotannon sekä muun elinkeinorakenteen yhteensovittaminen huomioiden. Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen kylä- ja maisemakuvaan sekä kulttuuriympäristön arvoihin.

Keski-Pohjanmaan aluerakenne selvityksessä on tarkasteltu maakunnan keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia. Kyläalueet on ollut mukana maakuntakaavan 1. ja 3. vaiheessa ja 5.vaiheessa se on otettu mukaan päivityselementtinä sekä osana kaavassa esitettävää aluerakennetta. Merkinnät perustuvat aluerakenneselvitykseen, kuntien kehittämistavoitteisiin sekä YKR -aineiston mukaiseen tulkintaan. Seudullisen palvelurakenteen kannalta merkittävänä maaseudun palvelukylinä osoitetaan 20 kylää. Merkintä ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua alueella.

6.4.2. Elinkeinoelämän kehittämistä tukevat merkinnät

Teollisuus- ja varastoalueet

t

Teollisuus- ja varastoalueet

Merkinnällä osoitetaan teollisuus- ja varastotoimintojen alueet.

Suunnittelumääräys:

Kohdealueella sallitaan teollista toimintaa sekä sitä tukevia palveluita ja rakenteita.

Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvityksessä on tarkasteltu maakunnan teollisuus- ja varastoalueita osana keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia. Merkintä ja määräys ohjaavat kuntakaavoitusta. Alueet toteutetaan yleis- ja asemakaavojen mukaisesti. Maakuntakaavassa osoitettavat uudet teollisuus- ja varastoalueet ovat pääosin toteutuneita alueita ja sijoittuvat nykyisille taajama-alueille tai taajama-alueiden lievealueille. Uusina alueina osoitettavat kohdemerkinnät ajantasaistavat teollisuus- ja varastoalueiden verkoston kattavaksi koko maakunnan alueella ja tukevat kuntien tulevaisuuden kehittämistavoitteita. Teollisuus- ja varastoalueina osoitetaan 17 aluetta.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue

TT

ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue

Merkinnällä osoitetaan ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueet.

Suunnittelumääräys:

Kohdealueella sallitaan ympäristöluvanalaista teollisuustoimintaa sekä sitä tukevia palveluita ja rakenteita. Alueelle voi sijoittua sinne sijoittuneiden tuotantolaitosten prosesseissa syntyvän jätteen käsittely, varastointi ja loppusijoittaminen.

Keski-Pohjanmaan aluerakenne selvityksessä on tarkasteltu maakunnan teollisuus- ja varastoalueita osana keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia. Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue sijoittuu Kokkolan suurteollisuusalueelle, joka on maakunnan merkittävin teollisuustoiminnan keskittymä. Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue on ollut mukana maakuntakaavan 1. vaiheessa ja 5.vaiheessa se on otettu mukaan päivityselementtinä täydentyvän suunnittelumääräyksen vuoksi.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueen kaavamääräystä täydennetään siten, että alueella sallitaan sinne sijoittuneiden tuotantolaitosten prosesseissa syntyvän jätteen käsittely, varastointi ja loppusijoittaminen. Tavoitetta tukee Boliden Kokkola Oy:n toteuttama ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka mukaisesti vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennus on mahdollista toteuttaa alueella tietyt reunaehdot huomioiden. Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueen rajausta tarkennetaan sen eteläosasta vastaamaan nykytilannetta.

Merkintä ja määräys ohjaavat kuntakaavoitusta. Alueet toteutetaan yleis- ja asemakaavojen mukaisesti ja alue rakennetaan ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan mukaisesti. Ennen ympäristöluvapahakemuksen laadintaa hankkeesta tehdään luonnonsuojelulain mukainen natura-arvio ja toteutusvaihtoehdosta riippuen hankkeelta voidaan edellyttää lisäksi vesilain mukaista vesilupaa. Kaatopaikan suunnittelua, perustamista, rakentamista, käyttöä, hoitoa, käytöstä poistamista ja jälkihoitoa sekä jätteen sijoittamista ohjaa Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista 331/2013. Hankkeessa tulee lisäksi huomioida meren- ja vesienhoitosuunnitelmissa esitetyt tavoitteet.

Kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke

Vyöhykemerkinällä osoitetaan sellaisia alueita, joilla on todettu merkittäviä malmi- tai mineraalivarantoja

Kehittämisperiaate:

Mikäli alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja huomioidaan mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset.

Keski-Pohjanmaan mineraalipotentialiselvityksessä on tarkasteltu maakunnan mineraalipotentialisia vyöhykkeitä ja kuvattu merkittävimmät esiintymät, joista on olemassa varantoarvio. Keski-Pohjanmaan merkittävimmät mineraaliesiintymät ovat litium (Li) pegmatiitti -provinssin litiumesiintymät ja titaania (Ti) sisältävät ilmeniittiesiintymät. Alueelle sijoittuu myös tunnettuja kupari- ja kultaesiintymiä. Kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke sijoittuu Kokkolan, Kaustisen, Vetelin, Halsuan, Toholammin, Kannuksen ja Lestinjärven kuntien alueelle. Merkintä on alueen erityisominaisuutta kuvastava kehittämisperiaatemerkinä. Mikäli alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistetään, hankkeista laaditaan YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi ja toimitaan kaivostoimintaa ohjaavan erillisen lainsäädännön mukaisesti.

Kaivosalue

kaivosalue

Merkinällä osoitetaan alueita, joilla on kaivostoimintaa tai joilla on todettu, arvioitu tai inventoitu sellaisia malmi- ja mineraaliesiintymiä, että kaivostoiminta on todennäköistä. Alueet voivat sisältää myös kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet.

Suunnittelumääräys:

Alueella sallitaan kaivostoiminta ja sen kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet.

Keski-Pohjanmaan mineraalipotentialiselvityksessä on tarkasteltu maakunnan mineraalipotentialisia vyöhykkeitä ja kuvattu merkittävimmät esiintymät, joista on olemassa varantoarvio. Kaivosalueina osoitetaan Rapasaaren, Outoveden ja Syväjärven litiumesiintymät 3.vaihemaakuntakaavassa merkittyjen Koivusaarennevan, Peränevan ja Kairinevan ilmeniittiesiintymien ja Läntän litiumesiintymän lisäksi.

5.vaihemaakuntakaavassa esitettävät uudet kaivosalueet perustuvat esiintymien hyödyntämiseksi laadittuihin suunnittelu-, selvitys- ja lupa-aineistoihin. Kaivosyhtiö Keliber Oy on laatinut Läntän, Outoveden, Rapasaaren ja Syväjärven litiumesiintymien hyödyntämiseksi ympäristövaikutusten arvioinnin, jonka mukaisesti hankkeen suunnittelua kaivostoiminnan käynnistämiseksi voidaan jatkaa tietyt reunaehdot huomioiden. Merkintä ja määräys ohjaavat kuntakaavoitusta. Alueet toteutetaan yksityiskohtaisemman kaavoituksen ja erillisen lainsäädännön (ympäristönsuojelulaki, kaivoslaki, vesilaki) edellyttämien lupien mukaisesti.

3.vaihemaakuntakaavassa osoitetut kaivosalueet siirtyvät 5.vaihemaakuntakaavaan ja niiden tiedot perustuvat ilmeniittiesiintymien osalta Kalvinit Oy:n vuonna 2003 käynnistämään YVA -selvitykseen 3.vaihemaakuntakaavan tavoin.

6.4.3. Virkistys

Ampumarata

ampumarata

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät ampumaradat.

Keski-Pohjanmaan ampumaratojen perusselvityksessä on tarkasteltu maakunnan ampumaratoja, joista seudullisesti merkittävänä ampumaratana osoitetaan Houraatin ampumarata. Houraatin ampumarata on osoitettu jo 3.vaihemaakuntakaavassa Houraatin virkistyskohteen yhteydessä ja tällä vaihemaakuntakaavalla ampumarata eriytetään virkistyskohteen merkinnästä ja osoitetaan omalla kaavamerkinnällä.

Virkistyskohde

virkistys-/matkailukohde

Keski-Pohjanmaan 3.vaihemaakuntakaavassa osoitettu virkistyskohde ”Kokkolan Lohtajan Houraatin ulkoilualue hiihto- ja ampumarata-alueineen” on tarpeen eriyttää Houraatin ampumarata-alueesta ja tarkentaa virkistyskohdemerkinnän sijainti ulkoilualueen kohdalle. Kaavamerkintä siirtyy ulkoilualueen kohdalle valtatie 8 länsipuolelle ja ampumarata-alue osoitetaan sille erikseen varatulla kaavamerkinnällä valtatie 8 itäpuolelle.

6.5. Maakuntakaavasta kumottavat merkinnät ja määräykset

Tässä osiossa on kuvattu maakuntakaavan liitekartalla esitettävät kumottavat merkinnät voimassaolevan maakuntakaavan kaavamerkinnät suunnittelumääräyksineen. Osittain kumottavien merkintöjen merkintäkokonaisuudesta osa jää voimaan aikaisemman vaihemaakuntakaavan mukaisena tässä kumottavaksi esitettyjen merkintöjen poistuessa. Osittain päivitettävien merkintöjen osalta yksittäistä kohdetta tarkennetaan muuttuneen tilanteen mukaiseksi. Poistuvien merkintöjen ja määräysten kohdalla voimassa olevat merkinnät kumotaan ja ne korvautuvat tässä vaihemaakuntakaavassa käsiteltävillä uusilla merkinnöillä ja määräyksillä.

6.5.1. Osittain kumottavat merkinnät

Kehittämisperiaatemerkinnät

tieliikenteen yhteystarve

Poistuvat:		
kunta	kohteen numerotunnus	Kohde / Alueen kuvaus
Perho	584_011	Ohitustievaraus
Toholampi	849_011	Ohitustievaraus

Kumottavat kohteet kaavassa:

Liikenneverkon merkintöjen ajantasaisuutta on tutkittu kuntien ajanmukaisen kehittymisen mahdollistamiseksi ja 3.vaihemaakuntakaavassa osoitetut ohitustievaraukset sekä Perhossa valtatie 13 että Toholammilla kantatie 63 osalta kumotaan. Perhossa ja Toholammilla tieliikenneverkon kehittäminen nykyisellä paikallaan tarpeellisten toimenpiteiden kautta tukee paremmin kuntien tavoitteita.

6.5.2. Osittain päivitettävät merkinnät

Virkistyskohde

 virkistys-/matkailukohde

Muutettava kohde kaavassa:

Houraatin virkistyskohdemerkinnän sijaintia ja kuvausta tarkennetaan osoitettaessa Houraatin ampumarata seudullisesti merkittävänä ampumaratana uudella merkinnällä maakuntakaavaan.

Poistuvat:		Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	Kohteen numerotunnus	Nimi
	Alueen kuvaus	Alueen kuvaus	
Kokkola	429_252	272_257	
	Kokkolan Lohtajan Houraatin ulkoilualue hiihto- ja ampumarata-alueineen	Kokkolan Lohtajan Houraatin ulkoilualue	

Muutos on kuvattu kohdassa 6.4.3. Virkistys

6.5.3. Poistuvat merkinnät ja määräykset

Vähittäiskaupan suuryksikköjen ja myymäläkeskittymien sijoitusvyöhyke

vähittäiskaupan suuryksikköiden ja myymäläkeskittymien sijoitusvyöhyke

suunnittelumääräys:

Km-vyöhykemerkinällä tarkoitetaan aluetta rajaavien Pohjoisväylän, Satamatien, Eteläväylän, Ventuksentien, Jyväskylätien ja Pohjanlahdentien sisäpuolelle jäävää aluetta. Vyöhyke käsittää myös keskustatoimintojen alueen. Alueelle sijoittuvan uuden, 22.4.2010 jälkeen rakennettavan, päivittäis- ja erikoistavarakaupan enimmäiskerrosala saa olla enintään 60.000 k-m² ja yhden erillisen yksikön enimmäiskerrosala enintään 35.000 k-m². yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee määritellä vähittäiskaupan suuryksikköjen tarkempi sijoittuminen ja mitoitus sekä on selvitettävä ratkaisujen vaikutukset riittävässä laajuudessa myös päätiestön sekä maakunnan ja koko kaupallisen vaikutusalueen näkökulmasta.

Poistuva kohde kaavassa:

Poistuvat:		
kunta	kohteen numerotunnus	Kohde / Alueen kuvaus
Kokkola	272_061	Vähittäiskaupan suuryksikköjen tai myymäläkeskittymien sijoitusvyöhyke

Kaupan sijoittumisen erityisominaisuutta kuvaava merkintä päivitetään vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä ja maakunnan tavoitteellista palveluverkkoa. Muutos on kuvattu kohdassa 6.4.1. Keskus- ja palveluverkko.

Taajamatoimintojen alue

A Taajamatoimintojen alue

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityishuomio yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen sekä alavilla ja avoimilla alueilla sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskien minimoimiseen. Lisäksi suunnittelussa tulee korostaa taajamien omaleimaisuutta sekä ympäristö-, virkistys-, luonto- ja kulttuuriarvojen huomioimista.

Poistuva kohde kaavassa:

Poistuvat:			Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	luokittelu	kohteen numerotunnus	Kaavamerkintä
	Kohde/Alueen kuvaus		Alueen kuvaus	
Halsua	74_211	A	74_2111	A
	Halsuan keskusta		Halsuan keskustaajama	
Kannus	217_211	A	217_2111	A
	Kannuksen keskusta		Kannuksen keskustaajama	
	217_212	A	217_2112	A
Eskola		Eskolan taajama		
Kaustinen	236_211	A	236_2111	A
	Kaustisen keskusta		Kaustisen keskustaajama	
Kokkola	272_211	A	272_2111	A
	Kokkolan keskusta		Kokkolan keskustaajama	
	429_211	A	272_2112	A
	Lohtajan keskusta		Lohtajan taajama	
	315_211	A	272_2113	A
	Kälviän keskusta		Kälviän taajama	
	429_212	A	272_2114	A
	Marinkaisten keskusta		Marinkaisten taajama	
	885_211	A	-	
Ullavan keskusta				
Lestijärvi	421_211	A	421_2111	A
	Lestijärven keskusta – Änäkkälä – Paranta -alue		Lestijärven keskustaajama	
Perho	584_211	A	584_2111	A

	Perhon keskusta		Perhon keskustaajama	
			584_2112	A
			Möttösen taajama	
Toholampi	849_211	A	849_2111	A
	Toholammin keskusta		Toholammin keskustaajama	
Veteli	924_211	A	924_2111	
	Vetelin keskusta		Vetelin keskustaajama	
	924_212	A	924_2112	A
	Räyrinki		Räyringin taajama	

Taajamatoimintojen alueet päivitetään vastaamaan maakunnan tavoitteellista aluerakennetta. Muutos on kuvattu kohdassa 6.4.1. Keskus- ja palveluverkko.

Keskustatoimintojen alue, Keskustatoimintojen alakeskus

Keskustatoimintojen alue

Suunnittelumääräys

alueelle voidaan sijoittaa asumista, keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita sekä vähittäiskaupan suuryksiköjä.

Keskustatoimintojen alakeskus

Suunnittelumääräys

Alueelle voidaan sijoittaa asumista sekä palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita. Kaupallisia palveluja saadaan sijoittaa alakeskuksen sekä sen vaikutusalueen oman väestöpohjan tarpeisiin.

Poistuva kohde kaavassa:

Poistuvat:			Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	luokittelu C = keskusta- toimintojen alue Ca = alakeskus	kohteen numerotunnus	kaavamerkintä C = keskusta- toimintojen alue CK = palvelukeskus
	Kohde/Alueen kuvaus		Alueen kuvaus	
Halsua	74_221	C	74_221	CK
	Halsuan liikekeskusta		palvelukeskus, kuntakeskusta	
Kannus	217_217	Ca	-	
	Eskolan liikekeskusta, Kannuksen alakeskus			
	217_221	C	217_221	C
	Kannuksen liikekeskusta		keskustatoimintojen kohdealue	
Kaustinen	236_221	C	236_221	C
	Kaustisen liikekeskusta		keskustatoimintojen kohdealue	
Kokkola	272_222	Ca	-	

	Koivuhaan liikekeskusta, Kokkolan alakeskus			
	272_221	C	272_221	C
	Kokkolan ydinkeskusta		keskustatoimintojen alue	
	315_221	Ca	272_222	ck
	Kälviän liikekeskusta, Kokkolan alakeskus		palvelukeskus, paikalliskeskusta	
	429_221	Ca	272_223	ck
	Lohtajan liikekeskusta, Kokkolan alakeskus		palvelukeskus, paikalliskeskusta	
	885_221	Ca	-	
	Ullavan liikekeskusta, Kokkolan alakeskus			
Lestijärvi	421_221	C	421_221	ck
	Lestijärven liikekeskusta		palvelukeskus, kuntakeskusta	
Perho	584_221	C	584_221	ck
	Perhon liikekeskusta		palvelukeskus, kuntakeskusta	
Toholampi	849_221	C	849_221	ck
	Toholammin liikekeskusta		palvelukeskus, kuntakeskusta	
Veteli	924_219	Ca	-	
	Räyriingin liikekeskusta, Vetelin alakeskus			
	924_221	C	924_221	ck
	Vetelin liikekeskusta		palvelukeskus, kuntakeskusta	

Keskusverkko päivitetään vastaamaan maakunnan tavoitteellista aluerakennetta. Muutos on kuvattu kohdassa 5.2.1. Keskus- ja palveluverkko.

Kylä

Kylä

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtainen suunnittelu on ensisijaisesti tarkoitettu toteutettavaksi laatimalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia yleiskaavoja. Suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alkutuotannon, asumisen, palvelujen sekä muun elinkeinotoiminnan yhteensovittamiseen, hyvien peltoaluekokonaisuuksien säilyttämiseen maatalouskäytössä sekä olemassa olevien verkostojen hyödyntämiseen.

Poistuva kohde kaavassa:

Poistuvat:			Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	luokittelu K = kylämäisen asumisen kylä M = maatalousvaltainen kylä	kohteen numerotunnus	Nimi
	Alueen kuvaus		Alueen kuvaus	

Halsua	74_212	K	74_212	Ylikylä
	Ylikylä; koulu			
	74_213	K		
	Meriläinen; koulu			
Kannus	217_213	K		
	Märsylä; koulu			
	217_214	K	217_213	Väli-Kannus
	Väli-Kannus; koulu			
	217_215	K	217_215	Roikola
	Roikola; koulu			
	217_216	M	217_216	Korpela
Korpela				
Kaustinen	236_212	M		
	Salonkylä			
	236_213	M		
	Jylhä			
	236_214	M		
	Vintturi			
	236_215	K	236_215	Puumala
	Puumala; koulu			
	236_216	K	236_216	Köyhäjoki
	Köyhäjoki; koulu			
236_217	K	236_217	Järvelä	
Järvelä; koulu				
Kokkola	272_212	K	272_212	Öja
	Långön kyläalue			
	272_213	K		
	Knivsundin kyläalue			
	272_214	K	272_214	Rödsö
	Rödsön kyläalue; koulu			
	272_215	K	272_215	Vitsari
	Vitsari; koulu			
	272_216	K	272_216	Sokoja
	Sokoja; koulu			
	315_212	K	272_217	Ruotsalo
	Kokkolan Kälviän Ruotsalon kylä; koulu			
	315_213	M		
	Kokkolan Kälviän Passoja			
	315_214	K		
	Kokkolan Kälviän Välikylä			
315_215	K	272_218	Peltokorpi	
Kokkolan Kälviän Peltokorpi; koulu				
		272_213	Ullava	

Poistuvat:			Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	luokittelu K = kylämäisen asumisen kylä M = maatalous-valtainen kylä	kaavakoodi	Nimi
	Alueen kuvaus		Alueen kuvaus	
Kokkola	429_213	K	272_219	Ala-Viirre
	Kokkolan Lohtajan Ala-Viirre; koulu			
	429_214	M		
	Kokkolan Lohtajan Väli-Viirre			
	429_215	M		
	Kokkolan Lohtajan Karhi			
	885_212	M		
	Kokkolan Ullavan Haapala			
885_213	K	272_220	Rahkonen	
Kokkolan Ullavan Rahkonen; koulu				
Lestijärvi	421_212	M		
	Syri			
	421_213	K		
Yli-Lesti; koulu				
Perho	584_212	K	584_212	Oksakoski
	Oksakoski; koulu			
	584_213	K		
Möttönen; koulu				
Toholampi	849_212	K	849_212	Alakylä
	Alakylä; koulu			
	849_213	M		
	Parhiala			
	849_214	K		
	Kleemola; koulu			
849_215	K	849_215	Sykaräinen	
Sykaräinen; koulu				
Veteli	924_213	M		
	Isokylä			
	924_214	M		
	Sillanpää			
	924_215	M		
	Polso			
	924_216	K		
Pulkkinen; koulu				
924_217	M			

Kalliojärvi			
924_218	K	924_218	Patana
Patana; koulu			

Kyläverkko päivitetään vastaamaan maakunnan tavoitteellista aluerakennetta. Kyläverkon päivityksessä tehdään strategisia valintoja aluerakenteen taustaselvitysten ja maakunnan kuntien tavoitteiden mukaisesti. Muutos on kuvattu kohdassa 5.2.1. Keskus- ja palveluverkko.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue

TT

ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue

Poistuva kohde kaavassa:

Poistuvat:		Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	Kohteen numerotunnus	
	Alueen kuvaus	Alueen kuvaus	
Kokkola	272_241	272_241	
	Suurteollisuusalue	Suurteollisuusalue	

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueen aluevaraukseen lisätään suunnittelumääräys, joka huomioi alueella tuotettavan prosessijätteen käsittelyn ympäristöluvanalaisen toiminnan mahdollisuudet sekä tarkistetaan aluerajausta alueen eteläosasta. Muutos on kuvattu kohdassa 6.4.2. Elinkeinoelämän kehittämistä tukevat merkinnät.

Teollisuus- ja varastoalueet

t

Teollisuus- ja varastoalueet

Poistuva kohde kaavassa:

Poistuvat:		Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus	Kohteen numerotunnus	
	Alueen kuvaus	Alueen kuvaus	
Kannus	217_241	217_241	
	Teollisuusalue, Flextronics		Keskustan pohjoinen teollisuusalue
	217_242	217_242	
	Teollisuusalue, Pouttu		Teollisuusalue, Pouttu
	217_243	217_243	
	Eskolan teollisuusalue		Eskolan teollisuusalue
	217_244	217_244	
Keskustan teollisuusalue		Keskustan teollisuusalue	
Kaustinen	236_241	236_241	
	Keskustan teollisuusalue		Keskustan teollisuusalue

			236_242	
			Keskustan läntinen teollisuusalue	
			236_243	
			Keskustan itäinen teollisuusalue	
Kokkola	315_241		272_242	
	Kälviän teollisuusalue		Kälviän teollisuusalue	
			272_243	
			Lahdenperän teollisuusalue	
			272_244	
			Jänismaan teollisuusalue	
			272_245	
			Mesilän teollisuusalue	
			272_246	
			Indolan teollisuusalue	
Lestijärvi	421_241		421_241	
	Kangasvieren teollisuusalue		Kangasvieren teollisuusalue	
Perho	584_241		584_241	
	Keskustan teollisuusalue		Keskustan teollisuusalue	
	584_242		584_242	
	Möttösen teollisuusalue		Möttösen teollisuusalue	
Toholampi	849_241		849_241	
	Teollisuusalue, ns.Juustolan alue		Teollisuusalue, ns.Juustolan alue	
Veteli	924_241		924_241	
	Teollisuusalue taajaman eteläosassa		Teollisuusalue taajaman eteläosassa	

Teollisuus- ja varastoalueet päivitetään vastaamaan maakunnan tavoitteellista aluerakennetta. Muutos on kuvattu kohdassa 5.2.1. Keskus- ja palveluverkko.

Kaivosalueeksi soveltuva alue

Kaivosalueeksi soveltuva alue

Poistuvat kohteet kaavassa:

Poistuvat:			Korvaavat/Uudet:	
kunta	kohteen numerotunnus		Kohteen numerotunnus	
	Alueen kuvaus		Alueen kuvaus	
Halsua	74_435		74_731	
	Kairinevan ilmeniittiesiintymä		Kairinevan ilmeniittiesiintymä	
Kokkola	885_432		272_731	
	Läntän litiumesiintymä		Läntän litiumesiintymä	
	315_439		272_734	

	Koivusaarennevan ilmeniittiesiintymä	Koivusaarennevan ilmeniittiesiintymä
	315_440	272_735
	Peränevan ilmeniittiesiintymä	Peränevan ilmeniittiesiintymä
		272_733
		Syväjärven litiumesiintymä
		272_732
		Rapasaaren litiumesiintymä
Kaustinen		217_731
		Outoveden litiumesiintymä
		217_732
		Rapasaaren litiumesiintymä
		217_733
		Syväjärven litiumesiintymä

Kaivosalueeksi soveltuville alueille lisätään suunnitelmääräys ja kaavamerkintä muutetaan kohdemerkinnäksi sen olleen 3.vaihemaakuntakaavan merkintäselitteessä aluevaraus. Samalla maakuntakaavaan päivitetään uusia kaivosalueeksi soveltuvia alueita Keski-Pohjanmaan litiumprovinssin ympäristövaikutusten arvioinnin mukaisille kohteille. Muutos on kuvattu kohdassa 6.4.2. Elinkeinoelämän kehittämistä tukevat merkinnät.

7. Kaavan suhde muuhun suunnitteluun

7.1. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

täydentyy kaavaprosessin edetessä

7.2. Maakuntasuunnitelmaan ja alueellisiin kehittämisohjelmiin

5.vaihemaakuntakaavan valmistelun alussa oli Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2030 ja maakuntaohjelma 2014-2017 voimassa. Siinä kuvattu Keski-Pohjanmaan elinvoimaisen aluerakenteen perusrunko maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksessa pysyy edelleen. Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2018-2021 laadittiin Keski-Pohjanmaan liitossa vuoden 2017 kuluessa samaan aikaan tämän vaihemaakuntakaavan kanssa. Vuonna 2016 hyväksytty Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040 on osa maakuntasuunnitelman tavoitteellista aluerakennetta ja tämän vaihemaakuntakaavan lähtöaineistona. Aluerakennekuvan päivityksen tausta-aineistoja on julkaistu Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvityksessä. Tavoitteellisen aluerakenteen valmisteluprosessissa asetetut maakunnalliset tavoitteet on huomioitu maakuntakaavan valmistelussa.

täydentyy kaavaprosessin edetessä

7.3. Kaava-alueen suunnitelmiin

7.3.1. Voimassa oleva maakuntakaava

Tällä vaihemaakuntakaavalla tarkistetaan Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan kehittämisperiaatemerkintöjä tieliikenteen yhteystarpeiden osalta ja yhdyskuntarakennetta keskusverkon, taajamatoimintojen, vähittäiskaupan suuryksikköjen sijoittumisen,

ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueen, teollisuus- ja varastoalueiden, virkistyskohteen ja kaivosalueeksi soveltuvien alueiden osilta. Maakuntakaavaan tuodaan uutena merkintänä seudullisesti merkittävä ampumarata sekä malmi- ja mineraalipotentialia osoittavat vyöhykkeet. Seuraavassa kuvataan maakuntakaavayhdistelmän kaavamerkintöjen mukaisessa järjestyksessä tämän vaihemaakuntakaavan merkintöjen suhde voimassa olevan maakuntakaavan vastaaviin kokonaisuuksiin.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on **tieliikenteen yhteystarpeina** osoitettu Perhossa ja Toholammilla kuntakeskuksiin kehittämisperiaatemerkinä maantieverkon ohitustieveraukset, joista tällä vaihemaakuntakaavalla ollaan luopumassa. Nykyisten kuntakeskusten kehittymistä tukee paremmin olemassa olevan tieliikenneverkon kehittäminen nykyisellä paikallaan tarpeellisena koettujen toimenpiteiden kautta sekä Perhossa valtatie 13 että Toholammilla kantatie 63 osalta. Kyseisten merkintöjen poistamisen perusteet on kuvattu kohdassa 6.5.1. Osittain kumottavat merkinnät.

Voimassa olevan maakuntakaavan yhdyskuntarakenteen **taajamatoimintojen alueet** päivitetään tässä vaihekaavassa tarpeellisilta osin Kokkolan taajamatoimintojen alueiden ja Lestijärven taajamatoimintojen alueiden osalta. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueina osoitetaan Halsuan keskustan alue (1), Kannuksen keskustan alue ja Eskolan alue (2), Kaustisen keskustan alue (1), Kokkolan keskustan alue, Kälviän keskustan alue, Kälviän Kasikulman alue, Lohtajan keskustan alue ja Marinkaisten keskustan alue (5), Lestijärven keskusta-Änäkkälä-Paranta -alue (1), Perhon keskustan alue (1), Toholammin keskustan alue (1) sekä Vetelin keskustan alue ja Räyriingin alue (2). Muutoksena voimassa olevaan maakuntakaavaan Kokkolan keskustan, Kälviän keskustan, Lohtajan keskustan, Marinkaisten ja Lestijärven keskustan taajamatoimintojen alueiden rajaukset tarkentuvat ja Ullavan keskustan taajamatoimintojen alue poistuu ja korvautuu kylä (at) merkinnällä. Merkinnät perustuvat kuntien yleis- ja asemakaavojen sekä YKR-aineistojen mukaiseen tulkintaan, Keski-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen analyysiin aluerakenteen kehittymisestä ja kuntien kehittämistavoitteisiin. Suunnittelumääräyksen mukaan *alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityishuomio yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen sekä alavilla ja avoimilla alueilla sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskien minimoimiseen. Lisäksi suunnittelussa tulee korostaa taajamien omaleimaisuutta sekä ympäristö-, virkistys-, luonto- ja kulttuuriarvojen huomioimista.* Maakuntakaavan merkintöjen suhdetta aluerakenteen viime vuosien kehitykseen tarkastellaan Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvityksessä.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa **keskustatoimintojen alueena** on merkitty Kokkolan ja Kannuksen keskustat. Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli ovat keskustatoimintojen kohdemerkinnällä vastaavia keskustatoimintojen alueita. Merkinnät perustuvat maakuntakaavan 1. vaiheen selvityksiin, Keski-Pohjanmaan aluerakenne 2030 selvitykseen sekä alueilla vallitseviin olosuhteisiin. Suunnittelumääräyksen mukaan *alueelle voidaan sijoittaa asumista, keskustabakauisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita sekä vähittäiskaupan suuryksiköitä.* Tässä vaihemaakuntakaavassa keskustatoimintojen alueena tai keskustatoimintojen kohdealueena osoitetaan maakuntakeskus Kokkola ja seudulliset keskuksat Kannus ja Kaustinen. Muita keskustoja osoitetaan palvelukeskus merkinnällä. Kyseisten merkintöjen perusteet on kuvattu kohdassa 6.4.1. Keskus ja palveluverkko ja muutokset kohdassa 6.5.3. Poistuvat merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetuista **keskustatoimintojen alakeskuksista** luovutaan tällä vaihemaakuntakaavalla. Keskustatoimintojen alakeskuksina on osoitettu Kokkolan liitoskuntien entiset kuntakeskukset Kälviä, Lohtaja ja Ullava sekä muina alakeskuksina Kokkolasta Koivuhaka, Kannuksesta Eskola sekä Vetelistä Räyrinki. Merkinnät perustuvat Keski-Pohjanmaan aluerakenne -selvitykseen sekä alueilla vallitseviin olosuhteisiin. Suunnittelumääräyksen mukaan *alueelle voidaan sijoittaa asumista sekä palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita. Kaupallisia palveluja saadaan sijoittaa alakeskuksen sekä sen vaikutusalueen oman väestöpohjan tarpeisiin.* Pienet kuntakeskukset ja Kokkolan alakeskukset Kälviän ja Lohtajan osalta kattava palvelukeskus -merkintä korvaa keskustatoimintojen alakeskukset tässä vaihemaakuntakaavassa. Muutokset on kuvattu kohdassa 6.5.3. Poistuvat merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa **kylänä** on osoitettu Keski-Pohjanmaan kahdeksan kunnan alueelta 40 joko kylämäisen asumisen kylinä (26) tai maatalousvaltaisina kylinä (14) luokiteltua kohdetta perustuen 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiin, Keski-Pohjanmaan aluerakenne 2030 selvitykseen sekä alueilla vallitseviin olosuhteisiin. Suunnittelumääräyksen mukaan *yksityiskohtainen suunnittelu on ensisijaisesti tarkoitettu toteutettavaksi laatimalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia yleiskaavoja. Suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alkutuotannon, asumisen, palvelujen sekä muun elinkeinotoiminnan yhteensovittamiseen, hyvien peltoaluekokonaisuuksien säilyttämiseen maatalouskäytössä sekä olemassa olevien verkostojen hyödyntämiseen.* Tässä vaihemaakuntakaavassa esitettävä seudullisesti merkittävien kylien verkko perusteluineen on kuvattu kohdassa 6.4.1. Keskus ja palveluverkko ja muutokset kohdassa 6.5.3 Poistuvat merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa kaupan palveluverkon **vähittäiskaupan suuryksikköjen tai myymäläkeskittymien sijoitusvyöhyke** on osoitettu Kokkolan keskustatoimintojen alueen ympärille. Merkintä perustuu Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 -selvitykseen. Suunnittelumääräyksen mukaan *km-vyöhykemerkinnällä tarkoitetaan aluetta rajaavien Pohjoisväylän, Satamatien, Eteläväylän, Ventuksentien, Jyväskylätien ja Pohjanlahdentien sisäpuolelle jäävää aluetta. Vyöhyke käsittää myös keskustatoimintojen alueen. Alueelle sijoittuvan uuden, 22.4.2010 jälkeen rakennettavan, päivittäis- ja erikoistavarakaupan enimmäiskerrosala saa olla enintään 60 000 k-m² ja yhden erillisen yksikön enimmäiskerrosala enintään 35 000 k-m². Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee määritellä vähittäiskaupan suuryksikköjen tarkempi sijoittuminen ja mitoitus sekä on selvítettävä ratkaisujen vaikutukset riittävässä laajuudessa myös päätiestön sekä maakunnan ja koko kaupallisen vaikutusalueen näkökulmasta. Määräys ei koske paljon tilaa vaativaa erikoistavaran kauppaa.* Tässä vaihemaakuntakaavassa esitettävä kaupan palveluverkon vähittäiskaupan suuryksikköjen sijoitusvyöhyke perusteluineen on kuvattu kohdassa 6.4.1. Keskus ja palveluverkko ja muutokset kohdassa 6.5.3. Poistuvat merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetaan **ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen** alue ilman suunnittelumääräystä Kokkolaan suurteollisuusalueelle, satama-alueen viereen. Merkintä perustuu maakuntakaavan 1. vaiheen selvityksiin. Tässä vaihemaakuntakaavassa kyseiseen merkintään lisätään suunnittelumääräys ja aluerajausta tarkennetaan. Merkinnän perusteet on kuvattu kohdassa 6.4.2. Elinkeinoelämää tukevat merkinnät ja muutos kohdassa 6.5.3. Poistuvat merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevan maakuntakaavan **teollisuus- ja varastoalueet** päivitetään tässä vaihekaavassa vastaamaan alueellisesti tasapainoista teollisuus- ja varastoalueiden verkostoa. Maakuntakaavassa osoitettavat uudet teollisuus- ja varastoalueet ovat pääosin toteutuneita alueita ja sijoittuvat nykyisille taajama-alueille tai taajama-alueiden lievealueille. Uusina alueina osoitettavat kohdemerkinnät ajantasaistavat teollisuus- ja varastoalueiden verkoston kattavaksi koko maakunnan alueella ja tukevat kuntien tulevaisuuden kehittämistavoitteita. Merkinnän perusteet on kuvattu kohdassa 6.4.2. Elinkeinoelämää tukevat merkinnät ja muutos kohdassa 6.5.3. Poistuvat merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on **virkestys-/matkailukohteena** osoitettu Kokkolassa Lohtajan Houraatin ulkoilualue hiihto- ja ampumarata-alueineen. Merkintää koskevaa suunnittelumääräystä ei ole annettu. Tämän vaihemaakuntakaavan yhteydessä huomioidaan maakuntaan laadittu ampumarataselvitys. Houraatin ampumarata-alue osoitetaan seudullisesti merkittävänä ampumaratana uutena kohteena maakuntakaavaan, jonka yhteydessä olemassa oleva virkestys-/matkailukohdemerkintää tarkennetaan sisällöltään ja sijainniltaan. Kyseisten merkintöjen perusteet on kuvattu kohdassa 6.4.3. Virkestys ja muutokset kohdassa 6.5.2. Osittain päivitettävät merkinnät.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on **kaivosalueeksi soveltuva alue** -kohdemerkinnällä osoitettu Keski-Pohjanmaan aluerakenne 2030 -selvityksen perusteella neljä kaivostoiminnan aluetta, jotka sijoittuvat Halsualle ja Kokkolaan. Merkintää koskevaa suunnittelumääräystä ei ole annettu. Maakuntakaavassa osoitettujen ilmeniittäsiintymien (3) tiedot perustuvat Kalvinit Oy:n

vuonna 2003 käynnistämään YVA -selvitykseen ja litiumesiintymän (1) tiedot Keliberin sekä Länsi-Suomen ympäristölupaviraston tietoihin. Tässä vaihemaakuntakaavassa huomioidaan Keliber Oy:n vuonna 2014 käynnistämän Keski-Pohjanmaan Litiumprovinssin YVA selvityksen kohteena olevat litiumesiintymät sekä täydennetään maakuntakaavaan uutena merkintänä GTK:n selvityksen mukaiset malmi- ja mineraalipotenciaaliset vyöhykkeet. Kyseisten merkintöjen perustelut on kuvattu kohdassa 6.4.2. Elinkeinoelämää tukevat merkinnät.

Voimaan tultuaan 5. vaihemaakuntakaava päivittää Keski-Pohjanmaan kokonaisuusmaakuntakaavan ajanmukaiseksi kuntakaavoitusta ohjaavaksi kokonaisuudeksi. Yhdyskuntarakenteen tarkistamisen myötä maakuntakaavan tavoitevuosi siirtyy kymmenen vuotta eteenpäin vuoteen 2040.

7.3.2. Kuntien suunnittelu

täydentyä

7.4. Kaava-alueeseen rajoittuvaan maakuntakaavoitukseen

Keski-Pohjanmaan ympäröiviä maakuntia ovat Pohjois-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Suomi. Ympäröivien alueiden maakuntaliittoja kuullaan Keski-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen eri vaiheissa. Maakuntakaavassa osoitetuista merkinnöistä kaivostoimintaan soveltuva vyöhyke ja taajama- ja kyläalueet sijoittuvat maakuntien rajalle tai lähelle raja-alueita. Yhteensovittamisen kysymyksistä neuvotellaan ja sovitaan tarpeen mukaan ympäröivien alueiden maakuntaliittojen kanssa.

8. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) ja -asetuksessa (MRA). Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Sitä laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvittäviä ovat muun muassa vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, ilmastoon, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, sekä liikenteeseen. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on tehtävä siinä laajuudessa kuin maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana edellyttää.

MRL 9 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

8.1. Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Maakuntakaavan vaikutusten arviointiprosessi on käynnistynyt kaavan laadinnan alussa kaavatyön ohjelmoinnilla, jonka keskeiset asiat on kirjattu osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Näin kaikilla

osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa myös vaikutusten arvioinnin lähtökohtiin ja siihen mitä vaikutuksia arvioidaan. Vaikutusten arviointi on edennyt jatkuvana ja tiiviinä osana kaavaprosessia. Vaihtoehtojen ja vaikutusten selvittäminen on ohjannut suunnittelutyötä ja myös vaikuttanut kaavaratkaisuihin.

Keski-Pohjanmaan viidennen vaiheen maakuntakaavalla ohjataan kaupan palvelurakennetta sekä siihen liittyviä yhdyskuntarakenteen ja liikenneverkon kehittämisperiaatteita, maakunnallisen ampumaradan sijoittumista, kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuvan vyöhykkeen ja kaivostoiminnan sijoittumista ja laajuutta sekä suurteollisuuden jätehuoltoa. Vaikutusten arvioinnin lähtötietona on ollut aikaisemman maakuntakaavatyön tiedot sekä tämän maakuntakaavan taustalle laaditut selvitykset, joiden pohjalta myös kaavaratkaisu on tehty.

Maakuntakaavan sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat lähtökohtana arvioitaessa maakuntakaavan vaikutuksia. Kaavaratkaisuja laadittaessa on katsottu, ettei suunnitellulla maankäytöllä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia MRL:ssä mainittujen kaavan sisältövaatimusten toteutumiseen.

Keski-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan vaikutusten arvioinnin on suorittanut Plandea Oy. Vaikutusten arviointia on lisäksi tehty liiton omana työnä suunnittelun yhteydessä ja myös kaavan taustaselvityksissä. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan laatimista ovat ohjanneet maakuntakaavoituksen neuvottelukunta ja Keski-Pohjanmaan alueiden käytön työryhmä MALLI. Kaupan palveluverkon mitoitusselvityksen laatimista on ohjannut erillinen työryhmä. Suurteollisuusalueen vaarallisen jätteen kaatopaikan sekä kaivoshankkeiden osalta on laadittu ympäristövaikutusten arvioinnit YVA-lain mukaisesti ja näin ollen arviointeja on ollut ohjaamassa erillinen ohjausryhmä kaikissa menettelyissä. Ampumarataseelvityksen laatimista on ohjannut erillinen Pojanmaan maakuntien yhteinen työryhmä.

Vaihekaavan toteutumisen seurannassa tullaan kiinnittämään huomiota etenkin niihin seikkoihin, joihin kaavaratkaisuilla on tunnistettu olevan vaikutuksia. Vaikutusten arviointi on laadittu teemakohtaisesti kaavamerkinnöittäin sekä kokonaisvaikutusten arviointina.

8.2. Vaikutusten arvioinnin tavoitteet

Vaikutusten arvioinnin tavoitteena on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoa kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Arvioinnin tärkeimpänä tehtävänä on tukea kaavaratkaisujen valmistelua ja valintaa. Eri vaihtoehtojen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia vertailemalla löydetään hyväksyttävät ratkaisut, joiden perusteella suunnittelu etenee. Arvioinnissa selvitetään myös, voidaanko haitallisia vaikutuksia ehkäistä tai lieventää. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi laaditaan sillä tasolla ja tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

8.3. Vaikutusten arvioinnin lähtökohdat

Kaupan palveluverkon suunnittelun ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijainnin ohjauksen kannalta keskeisiä sisältövaatimuksia ovat maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten huomioon ottaminen. Arvioinnissa korostuvat maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavoille (MRL 71 b §). Sisältövaatimuksiin sisältyvät tavoitteet keskusta-alueiden kaupan toimintaedellytysten turvaamisesta, kaupallisten palvelujen saavutettavuuden turvaamisesta sekä kestävä palveluverkon kehityksestä ja sitä kautta kohtuullisista asiointimatkoista.

Maakuntakaavassa osoitetut taajamatoimintojen alueet sekä kylät muodostavat Keski-Pohjanmaan aluerakenteen rungon. Merkinnät perustuvat kuntien yleis- ja asemakaavojen sekä YKR -aineiston mukaiseen tulkintaan eli nykytilaan, mistä johtuen vaikutukset ovat paikallisia ja uusia merkittäviä vaikutuksia ei oletettavasti muodostu. Maakuntakaavassa osoitetut teollisuus- ja varastoalueet

muodostavat toteutuneen maakunnallisen teollisuusalueverkoston. Merkinnät tukevat elinkeinoelämän kehittämistä ja mahdollisuuksia sijoittua maakunnan eri osiin. Yleisesti ottaen vaikutusten laatu ja merkittävyys tarkentuvat alueelle tulevien toimintojen kautta, vaikutukset ovat kuitenkin pääsääntöisesti hyvin paikallisia.

Maakuntakaavassa ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue on osoitettu nykytilanteen mukaisesti Kokkolan suurteollisuusalueelle. Vaikutustarkastelun kohteena on suunnittelumääräyksellä huomioitu vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennus. Merkinnällä mahdollistetaan suurteollisuusalueen prosessijätteen loppusijoittaminen tehdasalueella laajennettavalle kaatopaikalle. Maakuntakaavaratkaisu on pääperiaatteeltaan nykytilanteen mukainen, jätteen loppusijoittamista on alueelle tehty vuodesta 1969 ja täyttökapasiteettia nykyisessä laajuudessa arvioidaan olevan jäljellä noin 20 vuotta. Jätealueelle sijoitetaan suurteollisuusalueella toimivien yritysten prosesseissa syntyvää jätettä, jonka pääkomponentit ovat rauta ja rikki. Kaatopaikka on täyttymässä, jonka vuoksi alueella on toteutettu YVA-lain mukainen vaikutusten arviointi vaarallisen jätteen kaatopaikan laajentamiseksi. Hankevaihtoehdoissa on tutkittu jätealueen sijoittamista toisaalle, nykyisen alueen laajentamista merelle tai maalle ja nykyisen alueen korottamista; toteuttamistapa on ratkaiseva vaikutusten kannalta. Maakuntakaavaratkaisulla mahdollistetaan toiminnan jatkuminen suurteollisuusalueella. Laajentamisen toteuttaminen ratkaistaan YVA-menettelyn lisäksi tarvittavien kaava- ja lupamenettelyjen kautta. Teemaa koskeva vaikutusten arviointi perustuu YVA-menettelyyn.

Maakuntakaavaratkaisussa osoitetaan virkistyskohdemerkinnällä Houraatin ulkoilun alue valtatie 8 länsipuolelle ja ampumarata omalla merkinnällään valtatie 3 itäpuolelle. 3. vaiheen maakuntakaavassa molemmat toiminnot on osoitettu yhtenä virkistyskohteena eli kyseessä on tältä osin tekninen kaavamuutos eikä varsinaisesti uusia toimintoja alueelle osoiteta.

Maakuntakaavassa kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke on osoitettu GTK:n laatiman mineraalipotentiali -selvitykseen perustuen Kokkolan, Kaustisen, Vetelin, Halsuan, Toholammin, Kannuksen ja Lestinjärven kuntien alueelle. Maakuntakaava kuvastaa laadittujen selvitysten tuloksia ollen tältä osin informatiivinen. Mahdolliset kaivostoimintaan liittyvät vaikutukset arvioidaan hankekohtaisina kunkin vireille tulevan hankkeen osalta. Kaivostoiminnan alueiksi osoitetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn läpi käyneet Rapasaaren, Outoveden ja Syväjärven kaivosalueet sekä siirtyvinä 3.vaihemaakuntakaavassa osoitetut kohteet. Kaivosalue merkinnällä osoitetaan alueita, joilla jo on kaivostoimintaa tai joilla on todettu, arvioitu tai inventoitu sellaisia malmi- ja mineraaliesiintymiä, että kaivostoiminta on todennäköistä. Alueet voivat sisältää myös kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet.

8.4. Maakuntakaavan yhteis- ja kokonaisvaikutukset

Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jonka tulee käytännössä esiin kuntien kaavoituksen ohjausprosesseissa. Aasukkaiden elinoloihin kaava vaikuttaa pääosin kuntakaavoituksen ja mahdollisesti erillishankkeiden kautta. Merkittävien yhteis- ja kokonaisvaikutusten tarkastelu perustuu vaihemaakuntakaavassa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä (MRA 1 §) esitettyyn ryhmittelyyn. Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin apuna ovat toimineet myös kutakin maankäyttöluokkaa koskevat vaikutusarviot, jotka on raportoitu kaavaselostuksessa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n mukaisesti (MRA 10 §). Yksittäiset kaavamerkinnot ovat riippuvuussuhteessa toisiinsa ja tavoiteltavaan kokonaisratkaisuun, joka puolestaan on yhteydessä Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan vahvistuneiden vaiheiden ratkaisuihin.

Yhteenvedo kaavan merkittävistä yhteis- ja kokonaisvaikutuksista

MAAKUNTAKAAVAN MERKITTÄVIMMÄT VÄLITTÖMÄT JA VÄLILLISET YHTEIS- JA KOKONAISVAIKUTUKSET	
ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE, YHDYSKUNTAHUOLTO JA LIIKENNE	<ul style="list-style-type: none"> • Kokkolan rooli maakuntakeskuksena vahvistuu. • Kannuksen ja Kaustisen rooli seudullisina keskuksina vahvistuu. • Kuntakeskusten ja kylien vahvistaminen tukee yhdyskuntarakenteen eheytymistä ja pitkällä aikavälillä myös joukkoliikenteen toimintaedellytysten paranemista. • Nykyisen rakenteen tiivistäminen ja täydentäminen hidastaa rakenteen hajautumista, hyödyntää nykyistä infrastruktuuria tehostaen sen käyttöä, vähentää investointitarpeita • Lisää ilmastonmuutoksen hallinnan edellytyksiä ja yhdyskuntarakenteen energiatehokkuuden tukemista. • Taajamien yhteydessä sijaitsevat virkistysalueet tukevat tasapainoisen yhdyskuntarakenteen toteutumista ja turvaavat virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyden. • Taajamatoimintojen alueiden vahvistaminen parantaa palveluiden saavutettavuutta. • Monimuotoiset asumismahdollisuudet säilyvät taajama- ja kyläasutuksen myötä. • Keskusta-alueet tarjoavat merkitykseltään seudullisille kaupan toiminnoille riittävästi kehittämis- ja sijaintimahdollisuuksia. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen nykyisiin keskuksiin tukee maakunnan nykyistä ja tulevaisuudessa kehittyvää palveluverkkoa sekä parantaa keskusten elinvoimaisuutta ja kehittymismahdollisuuksia.
TALOUS JA ELINKEINOT	<ul style="list-style-type: none"> • Maakunnan aluerakenteelliset ratkaisut yhdessä hyvän liikenteellisen sijainnin sekä merkittävien satama-, raide- ja maantieliikennevarausten kanssa vahvistaa maakunnan kilpailukykyä. • Kaavan ratkaisut mahdollistavat merkittävät taloudelliset investoinnit maakuntaan ja samalla ne lisäävät merkittävästi maakunnan houkuttelevuutta yrityksille kilpailukykyä edistäen. • Aluerakenteessa merkittävät maa- ja metsätalousvaltaisina säilyvät alueet ovat vetovoimatekijöitä niin asutukselle kuin yritystoiminnallekin.
NATURA-ALUEET, MUU LUONTO SEKÄ LUONNONVARAT JA YMPÄRISTÖ	<ul style="list-style-type: none"> • Maakuntakaavaratkaisut eivät merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alueet on sisällytetty osaksi Natura 2000 -verkostoa. • Maakuntakaavalla vahvistetaan kaivostoiminnan kehittämismahdollisuuksia maakunnassa. Kuitenkin maakuntakaavan aikaisemmissa vaiheissa osoitettu kattava arvokkaiden geologisten muodostumien osoittaminen ja laaja ekologinen verkosto turvaavat luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen säilymistä sekä tukevat ekologistia yhteyksiä myös maakunnan ulkopuolelle.
KAUPUNKIKUVA, MAISEMA, KULTTUURIPERINTÖ JA RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	<ul style="list-style-type: none"> • Taajama-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa vahvistaa niiden asemaa kuntien keskusalueina edesauttaen hyvän kaupunki- ja taajamakuvan syntyä.
IHMISTEN ELINOLOT, TERVEYS JA ELINYMPÄRISTÖ	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelut ja työpaikat ovat sujuvasti saavutettavissa Keski-Pohjanmaan yhdyskuntarakenteessa. • Asumisella on mahdollisuus valita erilaisia asuinympäristöjä, mikä lisää asumisen viihtyisyyttä. • Viihtyisyyttä ja terveyttä edistävä virkistysalueverkosto on kattava.

8.5. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Taajamatoimintojen alueet (A) ja kyläalueet (at)

Maakuntakaavassa osoitetut taajamatoimintojen alueet sekä kylät muodostavat Keski-Pohjanmaan aluerakenteen rungon. Merkinnät perustuvat kuntien yleis- ja asemakaavojen sekä YKR -aineiston mukaiseen tulkintaan eli nykytilaan, mistä johtuen vaikutukset ovat paikallisia ja merkittäviä uusia vaikutuksia ei oleteta muodostuvan.

Lähtökohtaisesti maakuntakaavan taajama- ja kyläalueet luovat asukkaille hyvän ja viihtyisän elinympäristön turvaten alueiden luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot. Laajat yhtenäiset metsä- ja peltoalueet mahdollistavat maaseudun alkutuotannon elinkeinojen jatkumisen ja vahvistumisen antaen elinvoimaa maakunnan kyliin. Taajamatoimintojen alueet tarjoavat toimivan sijainnin palveluille, asumiselle ja työpaikoille, mikä edesauttaa sujuvan arjen muodostumista. Kyläalueilta usein pendelöidään töihin ja asioidaan taajama-alueilla, mikä turvaa palveluiden saatavuutta maakunnan taajama-alueilla.

Keskustatoimintojen alue (C-alue, C-kohdemerkintä), palvelukeskus (CK) ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke (km)

Maakuntakaavaratkaisu ohjaa kaupan alueiden sijoittumista pääsoin olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön kuntien keskustojen alueelle. Myös keskusta-alueen ulkopuolelle sijoittuvat vähittäiskaupan suuryksiköt Kokkolassa, Kannuksessa ja Kaustisella on osoitettu alueille, jotka ovat nykytilassa kaupan alueita ja kuuluvat siten nykyiseen taajamaan. Kaavaratkaisu ei näin ollen johda uuden merkittävän infrastruktuurin rakentamistarpeeseen, joten ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön ei kohdistu merkittävää muutosta.

Keskustatoimintojen alueiden ja vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitukset on määritelty vaikutusalueen ostovoiman kehitykseen perustuen, mikä luo edellytykset kestäväen ja alueellisesti tasapainoisen kaupan palveluverkon kehitykselle. Kaavaratkaisu vahvistaa keskustoja kaupan sijaintipaikkana ja mahdollistaa suuremmalle osalle asukkaista kaupan palvelujen hyvän saavutettavuuden myös joukkoliikenteen avulla tai kävellen ja pyöräillen.

Teollisuus- ja varastoalueet (t)

Teollisuusalueet sijoittuvat pääosin taajamien reunamille, joten lähtökohtaisesti toiminnasta aiheutuvat haitat eivät kohdistu laajalle alueelle taajamassa. Teollisuus- ja varastoalueille sijoittuvalla toiminnalla on myönteinen vaikutus Keski-Pohjanmaan työllisyyteen ja elinkeinoelämään, ja siten myös asukkaiden toimeentuloon. Alueet sijaitsevat kuntakeskusten taajamien lähituntumassa ja ovat hyvin saavutettavissa, tosin Keski-Pohjanmaalla pendelöinnin määrä on huomattava ja pitkät työmatkat eivät edistä arjen sujuvuutta. Teollisuus- ja varastoalueiden lähialueilla toiminnasta aiheutuvat mahdolliset melu- ja päästöhaitat vaikuttavat ympäristön asukkaisiin elinoloja heikentävästi. Maakunnallisesti merkittävä suurteollisuus on keskittynyt Kokkolan suurteollisuusalueelle, jonka vuoksi haittavaikutukset kohdistuvat paikallisesti ko. alueen lähialueen asukkaisiin. Teollisuus- ja varastoalueista ei pääsääntöisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten elinoloihin, elinympäristöön tai terveyteen.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT)

Kokkolan suurteollisuusalueen prosessijätteen loppusijoittamiseen liittyvän kaatopaikan elinkaaren aikana merkittävimmät ihmisiin ja elinympäristöön kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat rakentamisen aikaisista melu- ja pölyvaikutuksista sekä kasvavasta liikenteen määrästä. Pölyn määrä ja laatu vastaavat kuitenkin normaalia maarakennustyötä, eikä niistä aiheudu merkittävää viihtyvyyshaittaa. Mikäli kaatopaikkaa laajennetaan merelle, rakennustyöt ovat muita vaihtoehtoja laajamittaisempia ja pidempiä ja aiheuttavat vedenalaista melua. Toimintavaiheessa ja toiminnan päätyttyä vaikutukset ovat vähäisiä, keskeisin on maisemavaikutus, mikäli hanke toteutetaan nostamalla kaatopaikkaa nykyisellä paikallaan.

Rakentamisvaiheen jälkeen minkään laajennusvaihtoehdon ei arvioida merkittävästi heikentävän lähialueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Hankkeen lähialueella ihmisiin kohdistuvat vaikutukset eivät ole selkeästi erotettavissa teollisuusalueen nykyisestä toiminnasta ja rajoituksista lähialueen käyttöön. Ihmisten kokemat haittavaikutukset vaihtelevat merkittävästi sen mukaan, miten kaukana hanke on tai miten haittoille altista toiminta kohteessa on.

Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan terveysvaikutuksia missään vaiheessa sen elinkaaren aikana. Lähtökohtaisesti vaarallisen jätteen kaatopaikka tulee suunnitella ja rakentaa sekä sen käyttö- ja seuranta toteuttaa siten, että terveysvaikutuksia ei aiheudu. Kaikissa vaihtoehdoissa melutaso saattaa lähimmän luonnonsuojelun alueen länsireunalla ylittää päiväajan meluohjearvon.

Ampumarata (ea)

Kaavaratkaisu turvaa toimintaedellytykset ampumatoiminnalle, joka on virkistykseen ja hyvinvoinnin kannalta merkittävää Keski-Pohjanmaalla. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön syntyvät pääosin ampumarata-alueelta tulevan ampumamelun johdosta lähialueen asukkaille sekä läheisen virkistysalueen käyttäjille. Ampumisen äänet voivat vaikuttaa ihmisten halukkuuteen virkistäytyä ja liikkua ampumaradan läheisillä alueilla. Lisäksi vaikutuksia lähialueelle voi syntyä alueelle tulevasta liikenteestä.

Kaivosalueet (ek) ja kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset kohdistuvat pääosin louhosalueiden ja kuljetusreittien lähiasukkaisiin. Keskeisiä toiminnan vaikutuksia ovat pöly-, melu-, värinä-, liikenne- ja maisemahaitat. Vaikutukset jäävät pääosin vähäisiksi johtuen kaivosalueiden sijainneista kaukana asutuksesta. Kaivoksen lähiympäristö voidaan kuitenkin kokea rauhattomaksi ja turvattomaksi liikenteen lisääntymisen vuoksi. Myös maisemamuutokset kaivosalueilla ovat pysyvä metsäisten alueiden muuttuessa avolouhokseksi. Tosin louhinnan päätyttyä alueet otetaan usein virkistyskäyttöön.

Kaivostoimintaa palvelevien muiden toimintojen sijoittuminen täsmentyy hankesuunnittelun kautta ja ne tulevat sijoittumaan todennäköisesti maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle. Toiminnasta johtuvat vaikutukset tulee arvioida hankekohtaisesti YVA- tai kaavamenettelyn yhteydessä. Yleisesti kaivostoiminnan ympäristövaikutukset liittyvät keskeisesti sellaisten alkuaineiden ja yhdisteiden kulkeutumiseen (pölyäminen ja vesistöriskit) ympäristöön, joiden esiintyminen voi olla ihmisten terveydelle tai eliöille haitallista. Hyvällä hankesuunnittelulla voidaan kuitenkin tehokkaasti estää haitallisten vaikutusten aiheutumista, eikä kaivoksilla siten katsota olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten elinoloihin, elinympäristöön tai terveyteen.

Kaivostoiminnan kautta alueelle tulee uusia työpaikkoja, mikä vaikuttaa myönteisesti ihmisten elinoloihin. Kaivostoiminnalla on myönteinen vaikutus Keski-Pohjanmaan työllisyyteen ja elinkeinoelämään, ja siten myös asukkaiden toimeentuloon. Elinympäristön osalta keskeinen myönteinen vaikutus tulee lisäksi tiestön parantuvan kunnossapidon kautta.

8.6. Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Taajamatoimintojen alueet (A) ja kyläalueet (at)

Taajama- ja kyläalueet sijoittuvat pääosin nykyiseen rakenteeseen, joten kaavaratkaisu ei johda merkittäviin maankäytön muutoksiin tai laajaan uuden infrastruktuurin rakentamiseen. Sijoittumisesta riippumatta uudella rakentamisella on paikallisesti välittömiä ja välillisiä vaikutuksia maa- ja kallioperään. Taajama-alueilla rakentaminen tarkoittaa myös usein katujen ja palveluiden rakentamista, joten vaikutus voi olla suurempi kuin haja-asutusalueelle rakennettaessa. Toisaalta asumisrakenteeltaan hajautuneelle kyläalueelle ei ole kannattavaa rakentaa keskitettyä jätevesijärjestelmää, mikä puolestaan lisää haitallisia vaikutuksia vesistöihin. Taajamissa taas

rakenteen tiivistäminen voi muuttaa alueiden vesitasapainoa ja aiheuttaa tarvetta hulevesien hallintaan.

Rakentamisesta, lämmityksestä sekä liikkumisesta tulevat ilmastovaikutukset eivät eroa suuresti taajama-alueilla tai kyläalueilla asuvilla. Runsaasta pendelöinnistä huolimatta väestöpohja Keski-pohjanmaalla ei toistaiseksi ole riittävä tehokkaan joukkoliikenteen järjestämiseen. Tiivis taajama-alue kuitenkin luo kyläalueita paremmat olosuhteet pyöräilyn ja jalankulun kautta tapahtuvalle lähipalvelujen käytölle ja siten vähentää osaltaan liikenteen päästöjä.

Keskustatoimintojen alue (C-alue, C-kohdemerkintä), palvelukeskus (CK) ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke (km)

Kauppan rakentamisalueet sijoittuvat nykyiseen rakenteeseen, joten kaavaratkaisu ei johda merkittäviin maankäytön muutoksiin tai laajaan uuden infrastruktuurin rakentamiseen. Kaavaratkaisulla ei siten synny merkittäviä vaikutuksia maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon. Vähäiset vaikutukset tulevat lähinnä rakentamiseen liittyvien maa-alueiden muutostöiden sekä liikenteen päästöjen kautta.

Teollisuus- ja varastoalueet (t)

Teollisuus- ja varastoalueet sijoittuvat pääosin nykyiseen rakenteeseen, joten kaavaratkaisu ei johda merkittäviin maankäytön muutoksiin tai laajaan uuden infrastruktuurin rakentamiseen. Uusien teollisuus- ja varastorakennusten toteuttaminen muokkaa kuitenkin paikallisesti merkittävästi maa- ja kallioperää ja muuttaa sitä luonnontilaisesta rakennetuksi. Laajojen piha-alueiden päällystäminen vettä läpäisemättömäksi vaikuttaa veden luontaiseen imeytymiseen ja saattaa aiheuttaa tarvetta suunnitella hulevesien hallintaa.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT)

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjaveteen aiheutuvat pääasiassa vaarallisen jätteen kaatopaikan rakentamisen aikana. Pohjaveden laatuun jätealueella ei ole vaikutusta, koska tiivis pohjarakenne tai eristys patoseinällä estää jätteen läpi suotautuvan veden päätymiseen pohjaveteen. Suunnitelluilla vaihtoehdoilla ei nähdä olevan vaikutuksia Patamäen pohjavesialueelta hyödynnettävään pohjaveden määrään tai laatuun.

Vaikutukset vesistöihin ja veden laatuun muodostuvat rakentamisen aikana lähinnä siinä tapauksessa, jos laajentaminen tapahtuu merelle ja aiheuttaa veden samentumista ja pohjien liettymistä lähialueella. Muissa vaihtoehdoissa ei tehdä vesirakentamistöitä. Toiminnan aikana alueelta kerättävät suoto- ja pintavedet johdetaan kaikissa laajennusvaihtoehdoissa käsiteltäväksi nykyisen tapaan. Aluetta laajennettaessa käsiteltävä suotovesimäärä voi kasvaa jätealueen pinta-alan kasvaessa ja tulevaisuudessa myös mahdollisesti kasvavan sadannan takia. Kuormitus mereen voi hieman kasvaa, mutta pitoisuuksien oletetaan pysyvän nykyisen tasolla, koska alue on pääosin esipeitetty ja muodostuvat vedet ovat puhtaita sadevesiä alueen pinnalta.

Ampumarata (ea)

Ampumaratatoiminta saattaa kuormittaa ympäristöä pääasiassa ympäristölle haitallisia metalleja sisältävien haulien ja luotien kautta, jotka päästyään kosketuksiin maan ja veden kanssa altistuvat fysikaalisille ja kemiallisille reaktioille. Luotien ja haulien rapautuminen ja kulkeutuminen maaperässä on pääsääntöisesti hidasta. Ampumaratojen haitta-aineista ei yleensä aiheudu välittömiä tai lyhyen aikavälin ympäristövaikutuksia. Houraatin ampumarata sijoittuu Karhinkankaan pohjavesialueen läheisyyteen, mutta ei suoraan pohjavesialueelle, joten em. häiriöitä ei arvioida syntyvän tai niiden voidaan arvioida jäävän vähäisiksi.

Kaivosalueet (ek) ja kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

Kaivostoiminta muuttaa lopullisesti maa- ja kallioperää, kun malmia louhitaan ja toiminnalla on merkittävä paikallinen vaikutus. Rikastamoiden vaikutukset maa- ja kallioperään ovat vähäisempiä koska niihin ei liity louhintaa.

Kaivostoiminnalla on vesistövaikutuksia sekä louhinnasta että rikastuksesta johtuen. Pohjavesivaikutuksia voi ilmentyä, mikäli sivutuotteena tuleva likaantunut pinta- ja suotovesi pääsee pohjavesikerrokseen ja leviää ympäristöön pohjavesivirtauksen mukana. Tästä syystä erityistä huomiota tulee kiinnittää kaivostoiminta-alueen vaikutuspiirissä olevien pohjavesialueiden läheisyyteen sekä mahdollisesti niihin kohdistuviin vaikutuksiin. Maakuntakaavassa osoitetut kaivosalueet sijoittuvat suhteellisen kauas pohjavesialueista, mutta kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuvan vyöhykkeen alueella ja läheisyydessä sen sijaan on pohjavesialueita Halsualla, Kokkolassa, Lestijärvellä Toholammilla ja Vetelissä, jotka on huomioitava mahdollisten hankkeiden jatkosuunnittelussa. Myös pintavesiin kaivosalueen valumavesillä voi olla kohtalaisen merkittävää haitallista vaikutusta muun muassa metalli- ja typpikuormituksen muodossa.

Lähinnä paikallisia vaikutuksia ilmanlaatuun voi tulla louhosalueella tapahtuvien räjäytysten, malmin käsittelyn ja liikenteestä aiheutuvien päästöjen vuoksi.

8.7. Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Taajamatoimintojen alueet (A) ja kyläalueet (at)

Uusien alueiden kaavoittaminen ja toteuttaminen taajama-alueeksi muuttaa luonnontilaisen tai harvaan asutun alueen osaksi rakennettua ympäristöä. Maakuntakaavan taajama-alueet sisältävät vain vähän kokonaan uusia alueita, mikä vähentää merkittävästi vaikutuksia luonnonoloihin. Toisaalta tavoitteet taajama-alueiden tiivistämisestä luovat paineita taajaman sisäisten puisto- ja luontoalueiden muuttamisesta rakennetuksi ympäristöksi. Väestönkasvu ei kuitenkaan ole ollut merkittävää viimeisten vuosikymmenten aikana. Väestö koko maakunnan alueella on aluerakenneselvityksen tarkastelujaksolla (1990-2015) kasvanut noin 800 hengellä ja ennusteiden mukaisesti kasvu jatkuisi hitaasti. Väestö on vähentynyt maaseudun harvaan asutuilla alueilla sekä keskustojen vanhemmilla asuinalueilla. Suurin osa asutuista alueista on säilynyt ennallaan, kasvu on suuntautunut taajamien uusille asuinalueille.

Keskustatoimintojen alue (C-alue, C-kohdemerkintä), palvelukeskus (CK) ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke (km)

Kaupan rakentamisalueet sijoittuvat nykyiseen rakenteeseen, joten kaavaratkaisu ei johda merkittäviin maankäytön muutoksiin tai laajaan uuden infrastruktuurin rakentamiseen. Kaavaratkaisulla ei siten synny merkittäviä vaikutuksia kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

Teollisuus- ja varastoalueet (t)

Teollisuuden rakentamisalueet sijoittuvat nykyiseen rakenteeseen, joten kaavaratkaisu ei johda merkittäviin maankäytön muutoksiin tai laajaan uuden infrastruktuurin rakentamiseen. Kaavaratkaisulla ei siten synny merkittäviä vaikutuksia kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin. Teollisuus- ja varastoalueet eivät sijoitu luonnon monimuotoisuuden kannalta herkille alueille.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT)

Varsinaiselta hankealueelta ei ole tiedossa luonnon kannalta arvokkaita kohteita, mutta niitä sijoittuu alueen ympäristöön. Hanke sijoittuu teollisuusalueelle, jossa ei harjoiteta luonnonvarojen hyödyntämistä, kuten marjastusta, sienestystä, metsästystä, kalastusta tai maa-ainesten ottoa. Luontoon kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat pääasiassa jo rakentamisen aikana. Merelle laajennettaessa rakennusvaiheen aikaiset vaikutukset luonnonvarojen käyttöön ovat suurimmat. Vaikutukset eivät kohdistu rakennuspaikkaan, vaan muualle, josta louhetta ja muita maa-aineksia kuljetetaan täyttömaaksi. Vaikutuksia tämän osalta tullaan arvioimaan maa-ainesottoluvan yhteydessä tarkemmin, mikäli toteutukseen valitaan vaihtoehto laajentaa merelle.

Merelle laajennettaessa vaikutukset muodostuvat lisäksi lähinnä rakennusaikaisista meriveden samentumista. Merkitys merialueen pohjaeläimistön kannalta on kuitenkin arvioitu vähäiseksi. Rakennustöiden aikana vedenalainen melu saattaa aiheuttaa tilapäisiä vaikutuksia vesinisäkkäille ja kaloille. Hankealue sijaitsee teollisuusalueella, eikä sen välittömässä läheisyydessä harjoiteta aktiivista kalastusta, joten merkittäviä vaikutuksia ei merialueen kalastukseen tapahdu.

Ampumarata (ea)

Ampumarata on valmiiksi rakentunutta aluetta ja jonka toiminta rajoittuu rata-alueelle, joten vaikutuksia kasvi- ja eläinlajeihin tai luonnon monimuotoisuudelle ei aiheudu.

Kaivosalueet (ek) ja kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

Paikallisesti kaivosalueelta pintamaiden poiston ja muun toiminnan myötä myös alueen kasvillisuus ja eläimistö häviävät. Kaivostoiminnan lähialueella maanpintaan kohdistuu lisäksi mekaanista kulumista raskaiden työkoneiden käytöstä johtuen. Avolouhosten luonnontila muuttuu lopullisesti, muutoin merkittävimmät vaikutukset luonnonympäristöön aiheutuvat pölyämisestä ja vesiin kohdistuvista muutoksista.

Kaivostoiminnan kautta maaperässä olevien uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntäminen mahdollistuu, toisaalta muiden luonnonvarojen hyödyntäminen, kuten marjastus, sienestys tai metsästäminen ei ole kaivosalueella mahdollista. Kaivostoiminta ei rajoita muiden luonnonvarojen hyödyntämistä kaivosalueen ulkopuolella, sillä toiminnasta ei aiheudu rajoittavia päästöjä. Kaivosalueiden jätevesien käsittelyyn ja sen myötä mahdollisesti tuleviin vaikutuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

8.8. Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan valmistelussa lähtökohtana on ollut olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen.

Taajamatoimintojen alueet (A) ja kyläalueet (at)

Taajamatoimintojen alueiden sekä kylien osoittaminen maakuntakaavassa osana Keski-Pohjanmaan aluerakennetta edesauttaa kuntien yhdyskuntarakenteen hallittua kehittämistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Taajama-alueilla on sekä asumista että palveluja, kyläalueilla lähinnä asumista. Kokkola on aluerakenteellisesti maakunnan keskus ja sinne keskittyvät laajemmat kaupan palvelut sekä kaupunkimaisen asumisen alueet. Asumisen ja toimintojen keskittyminen parantavat kuntien mahdollisuutta keskitettyjen energia- ja vesihuoltopalvelujen järjestämiselle. Liikenne Keski-Pohjanmaalla perustuu henkilöautoliikenteeseen, väestöpohjan ollessa liian pieni kannattavan ja alueellisesti kattavan joukkoliikenteen järjestämiselle nykyisillä liiketoimintamalleilla.

Keskustatoimintojen alue (C-alue, C-kohdemerkintä), palvelukeskus (CK) ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke (km)

Maakuntakaavan ratkaisussa vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen Kokkolan, Kannuksen ja Kaustisen keskustojen alueelle sekä keskustoja ympäröiville suuryksikköjen sijaintivyöhykkeille vahvistaa maakunnan palveluverkkoa sekä nykyistä aluerakennetta Keski-Pohjanmaalla. Maakuntakeskus Kokkola on alueen kaupan keskus, jolla on merkitystä myös ylimaakunnallisesti. Kannus ja Kaustinen ovat puolestaan seudullisia kaupan keskuksia omilla alueillaan. Muut kuntakeskukset sekä Kokkolassa Kälviän ja Lohtajan keskustat ovat puolestaan paikallisia kaupan keskuksia. Keski-Pohjanmaan keskustatoimintojen alueita koskevat esitykset muodostavat alue- ja yhdyskuntarakenteellisesti tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden ja tukevat olemassa olevien keskusten kehittämistä.

Yhdyskuntarakennetta vahvistaa ja olemassa olevien keskustojen vetovoimaisuutta lisää vaihemaakuntakaavan ratkaisu, jonka ohjaa kaupan sijoittumista keskusta-alueille. Kaupan alueiden osoittaminen maakuntakaavassa luo edellytykset toimivalle kilpailulle tarjoamalla vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja olemassa olevan taajamarakenteen sisällä. Kaavaratkaisu turvaa maankäyttö- ja rakennuslain lainsäädännön mukaisesti kaupan alan palveluverkon kehittämisen ja yritysten toimintaedellytykset Keski-Pohjanmaalla.

Kaavaratkaisun vaikutukset liikenteeseen ovat vähäisiä, koska kaavaratkaisulla kehitetään ja vahvistetaan nykyistä palveluverkkoa. Kaupan saavutettavuus säilyy nykyisellä tasolla eikä aiheuta muutosta liikennekäyttäytymiseen. Kuntien keskustaajamissa päivittäistavaroiden saatavuus on edelleen hyvällä tasolla, erikoiskaupan asiointit suuntautuvat maakuntakeskus Kokkolaan tai Pohjois-Pohjanmaan alueelle Ylivieskaan.

Teollisuus- ja varastoalueet (t)

Teollisuus- ja varastoaluerakennat tukevat nykyisten teollisuusalueilla toimivien yritysten toimintaa ja mahdollistavat uusien yritysten mahdollisuuksia sijoittua kyseisille alueille. Teollisuusalueet tukevat olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja liikenneverkkoa. Teollisuusalueiden keskittyminen päätiestön varsialueille ja taajamien yhteyteen vähentävät liikennöintitarvetta ja lisäävät jo rakennettujen liikenneväylien käyttöastetta.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT)

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue sijoittuu olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.

Vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennus -hankkeen liikennevaikutukset ajoittuvat pääasiassa rakennusaikaan, jolloin liikenteen on oletettu tilapäisesti kasvavan. Merelle laajennettaessa vaikutukset kestävät pidemmän aikaan kuin maalle laajennettaessa. Lisääntyvä liikenne kuormittaa tietä ja heikentää liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Kuitenkin tieosuuksien kokonaisliikennemäärien kasvu on kaikissa hankevaihtoehdoissa pieni ja vaikutukset vähäiset.

Ampumarata (ea)

Olemassa olevan ampumaradan osoittamisella maakuntakaavassa ei katsota olevan vaikutusta alue- tai yhdyskuntarakenteeseen. Liikenteelliset vaikutukset ovat alueen toiminnasta johtuvia ja pääsääntöisesti vähäisiä.

Kaivosalueet (ek) ja kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

Kaivostoiminnan alueet sijoittuvat nykytilassa rakentamattomille metsäisille alueille nykyisen rakenteen ulkopuolelle ja toteutuessaan rajoittavat alueen muuta maankäyttöä varsinaisilla kaivosalueilla. Toisaalta kaivostoiminta tukee alueiden kehittymistä työpaikka-alueina tuoden maakuntaan elinvoimaa, joka puolestaan tukee nykyistä yhdyskuntarakennetta alueelle tulevien työpaikkojen kautta. Varsinaisilla kaivosalueilla sekä sen lähiympäristössä kaivostoiminta rajoittaa muuta maankäyttöä, mutta esimerkiksi turvetuotanto sekä maa- ja metsätalous voivat jatkua kaivosalueen lähialueella entisellään. Kaivostoiminta lisää myös energiankulutusta ja sitä kautta tarvetta varautua uusien sähkölinjojen rakentamiseen.

Kaivosalueilla ja niille johtavilla kuljetusreiteillä raskaan liikenteen määrä lisääntyy. Liikenteen lisääntyminen aiheuttaa liikennemelun kasvua ja päästöjä ja voi aiheuttaa muutosta liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen. Liikenteen vaikutukset on arvioitu kuitenkin vähäisiksi tai kohtalaisiksi. Kaivoshankkeiden ei arvioida merkittävällä tavalla lisäävän teiden liikenneonnettomuusrisiä. Työpaikkojen myötä myös henkilöautoliikenne kasvaa kaivosalueen ja läheisten taajamien välisillä tieosuuksilla.

8.9. Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Taajamatoimintojen alueet (A) ja kyläalueet (at)

Olemassa olevien taajamien tiivistäminen säästää niiden ulkopuolisia luonnonalueita, maatalousalueita ja arvokkaita maisemakokonaisuuksia uudelta rakentamiselta. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja täydennysrakentaminen muuttavat kuitenkin kaupunki- ja maisemakuvaa ja kulttuuriympäristöjä. Uusi rakentaminen voi monipuolistaa nykyisiä taajamia ja tuoda niihin uutta ajallista kerroksellisuutta. Taajamarakenteen tiivistäminen ja täydentäminen edellyttää kuitenkin erityisen huolellista yhteensovittamista kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen kanssa – usein erityisesti keskustaaajamien alueilla. Kylien tiivistäminen ja uudisrakentaminen vaikuttavat kylämaisemaan. Vaikutukset voivat olla kulttuuriympäristöjen tai maiseman kannalta kielteisiä tai myönteisiä. Erityisesti niissä kylissä, jotka sijoittuvat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille tai kulttuuriympäristöihin, täydennysrakentaminen edellyttää arvokkaiden ominaispiirteiden tunnistamista ja maankäytön harkittua yhteensovittamista. Parhaimmillaan uusi rakentaminen voi täydentää kulttuuriympäristön kokonaisuutta sekä pitää kylät elävinä ja kulttuurimaisemat viljeltyinä.

Keskustatoimintojen alue (C-alue, C-kohdemerkintä), palvelukeskus (CK) ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke (km)

Maakuntakaavaratkaisussa kaupan alueiden sijoittuminen nykyiseen rakenteeseen vahvistaa taajamien yhdyskuntarakennetta sekä kaupunkikuvaa. Palvelujen keskittyessä keskustojen alueelle myös kuntalaisten ja muualta tulevien käynnit keskittyvät keskustan alueelle elävöittäen kaupunkikuvaa. Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön ratkaistaan yksityiskohtaisemman kaavoituksen puitteissa. Lähtökohtaisesti maakuntakaavaratkaisu antaa hyvät lähtökohdat maisemallisten arvojen ja kulttuuriympäristön arvojen huomioimiselle.

Teollisuus- ja varastoalueet (t)

Teollisuus- ja varastoalueet Keski-Pohjanmaalla sijoittuvat pääsääntöisesti taajamarakenteen reunamille, jolloin vaikutusten merkittävyys kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön on vähäisempi kuin jos suuret, maisemaa tai kaupunkikuvaa merkittävästi muuttavat teollisuusrakennukset sijoittuisivat taajama-alueiden keskiosiin. Teollisuus- ja varastoalueet eivät sijoitu kulttuuriympäristöjen kannalta herkille alueille. Yksityiskohtaisemmin teollisuus- ja varastoalueiden vaikutukset kulttuuriperintöön sekä rakennettuun ympäristöön tutkitaan kuntakaavoituksen yhteydessä. Lähtökohtaisesti maakuntakaavaratkaisu antaa hyvät lähtökohdat maisemallisten arvojen ja kulttuuriympäristön arvojen huomioimiselle.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT)

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueen maisemavaikutukset aiheutuvat ennen kaikkea vaarallisen kaatopaikan laajennus -hankkeen myötä lisääntyvän täytön näkymisestä maisematilassa erityisesti Kokkolassa Harrinniemen ja Trulleivin suuntiin. Vaikutukset ovat merkittävimmät vaihtoehdoissa merelle laajennettaessa tai olemassa olevaa kaatopaikkaa korotettaessa. Meren päälle sijoittuva uusi täyttö näkyy ympäröivässä maisemassa uusille alueille niin rakennusvaiheessa, kun valmiina täyttönäkin. Toisaalta se sijoittuu välittömästi olemassa olevan teollisuusvaltaisen alueen yhteyteen, jossa maiseman sietokyky on suurempi. Olemassa olevan kaatopaikan korotus tulisi lopputilanteessa näkymään muita vaihtoehtoja laajemmalle alueelle erityisesti Kokkolan keskustan suuntaan, Morsiussaareen ja läheisille virkistysalueille. Rakennusvaiheessa ja ennen täytön valmistumista kyseisen vaihtoehdon maisemavaikutukset ovat kuitenkin pienet.

Hankealueella ja sen läheisyydessä ei ole kulttuurihistoriallisia arvokohteita, kuten rakennusperintöä tai muinaisjäännöksiä, joihin hankkeella voisi olla vaikutuksia. Merialueen arkeologisista arvoista ei kuitenkaan ole tietoa, jolloin täytyy varautua siihen, että merelle laajennus saattaa vaikuttaa kulttuuriympäristöön.

Ampumarata (ea)

Rata sijoittuu alueelle, jossa vaikutukset maisemaan jäävät vähäisiksi eikä alueen läheisyydessä ole kulttuuriperinnön kohteita tai -alueita, joihin syntyisi vaikutuksia.

Kaivosalueet (ek) ja kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

Kaivokset sijaitsevat asuttujen alueiden ulkopuolella metsäisillä alueilla, joten vaikutuksia taajamakuvaan ei synny, rikastamoalueiden mahdollinen sijoittuminen tiestön varsialueille muuttaa maisemaa taajama-alueiden ulkopuolella. Seudullisia vaikutuksia kaupunki- tai taajamakuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön tai rakennettuun ympäristöön ei kuitenkaan aiheudu. Avolouhosalueet muuttavat maisemaa paikallisesti, eivätkä alueet palaudu alkuperäiseen maisematilaan pitkälläkään aikavälillä.

8.10. Elinkeinoelämä ja kilpailukyky

Taajamatoimintojen alueet (A) ja kyläalueet (at)

2000-luvun alusta lähtien väestömäärä Kokkolassa on kasvanut voimakkaasti. Tähän ovat vaikuttaneet syntyvyys sekä maahanmuuton myötä tapahtunut muuttovoitto. 2010-luvun puolivälin jälkeen voimakkaampi väestönkasvu on pysähtynyt. Kokkolan kaupunkialueen taajamien kasvu sekä tiivistyvä rakenne luovat mahdollisuuksia yritystoiminnan ja palvelujen kehittämiseksi yhä monipuolisemmaksi. Vahvat kylä- ja taajamatoimintojen alueet mahdollistavat yritystoiminnan ja palvelujen kehittämisen koko maakunnan alueella. Toisaalta toimintojen keskittyminen maakuntakeskukseen voi vähentää palvelujen kehittymistä maakunnan muilla alueilla. Kaikki kunnat voivat käyttää resurssejaan tehokkaasti ohjaamalla asutusta ja muita toimintoja taajamatoimintojen alueille.

Keskustatoimintojen alue (C-alue, C-kohdemerkintä), palvelukeskus (CK) ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitusvyöhyke (km)

Väestönkasvu vaikutuksineen suuntautuu Kokkolaan ja kasvavat, tiivistyvät taajamat luovat mahdollisuuksia monipuolisemmalle yritystoiminnalle ja palvelutarjonnalle sekä varmistavat elinkeinoelämälle työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden. Asutuksen keskittyminen parantaa joukkoliikenteen kehittämisedellytyksiä, mikä osaltaan edistää työmatkaliikenteen sujuvuutta, ja siten tukee koko seudun elinkeinotoiminnan kilpailukykyä. Asumisen ja palvelujen keskittyminen voi toisaalta vähentää palvelukysyntää tiivistyvän kaupunkiseudun ulkopuolella, mutta sekä aluekeskusten vahvistaminen että paikalliskeskusten kehittyvä ja toimintoiltaan monipuolinen taajamarakenne parantaa myös näiden alueiden elinkeinoelämän kehittymistä. Kunnat voivat käyttää resurssejaan tehokkaammin ohjaamalla asutusta ja muita toimintoja keskuksiin ja taajamatoimintojen alueille.

Teollisuus- ja varastoalueet (t)

Osoitetut teollisuusalueet tarjoavat elinkeinotoiminnalle uusia kasvun mahdollisuuksia maakunnan eri alueilla ja siten mahdollistavat Keski-Pohjanmaan kilpailukyyn ja vetovoimaisuuden lisääntymisen. Tällä puolestaan on myönteisiä taloudellisia vaikutuksia koko maakunnan alueelle.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue (TT)

Kokkolan elinkeinoelämän perustana on kansainvälinen suurteollisuus. Keskeisessä asemassa ovat kemianteollisuus ja sitä soveltava teollisuus. Toiminnan jatkuminen turvaa taloudellisen hyödyn Kokkolan alueelle. Jätteen sijoituspaikan turvaaminen myös tulevaisuudessa on edellytys tehtaan toimintojen jatkumiselle ja siten hanke osaltaan edistää elinkeinojen pysyvyyttä alueella. Vaikutus elinkeinojen pysyvyyteen on sitä merkittävämpi, mitä pidemmäksi ajaksi jätteille on turvattu sijoituspaikka.

Ampumarata (ea)

Ampumarata-alue voi harrastekäytön lisäksi toimia kehittyessään alustana yritystoiminnalle ja siten tukee elinkeinoelämän kehittymistä.

Kaivosalueet (ek) ja kaivostoiminnan kehittämiseen soveltuva vyöhyke

Kaivostoiminta tuo uusia ja verrattain pitkäaikaisesti pysyviä työpaikkoja ja elinkeinoja alueelle. Kaivokset edistävät kilpailukyvn kehittymisen edellytyksiä alueella luoden merkittäviä myönteisiä vaikutuksia aluetalouteen.

8.11. Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen

Maakuntakaavassa esitetyt keskus- ja palveluverkkoa koskevat kaavamerkinntät sekä osa elinkeinoelämän kehittämistä tukevista kaavamerkinntöistä ovat nykytilaa kuvaavia ja pitkälti toteavia merkintöjä. Näistä mahdollisesti aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat paikallisia ja niiden ehkäisemistä tai lieventämistä ohjataan kuntakaavoituksen keinoin.

Vaarallisen jätteen kaatopaikka sekä kaivosalueet tulee suunnitella ja rakentaa ja niiden käyttö ja seuranta tulee toteuttaa siten, ettei toiminnasta aiheudu ympäristöön tai terveyteen kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia missään tilanteessa. Hankkeeseen mahdollisesti liittyviä onnettomuus-, poikkeus ja häiriötilanteita sekä niiden todennäköisyyksiä, eli hankkeen riskejä, tarkastellaan useaan otteeseen suunnittelun edetessä ja havainnot huomioidaan hankkeiden suunnittelussa siten, että riskit ovat minimoitavissa.

Ampumaradan toiminnasta johtuvia haitallisia ympäristövaikutuksia voidaan ehkäistä parhaiten tiedostamalla mahdolliset vaikutukset ja kehittämällä toimintaa siten, että vaikutuksia ei synny tai ne jäävät vähäisiksi. Pohjavesialueen läheisyys on syytä huomioida toimintojen sijoittelussa ja ampumasuunnissa. Pohjaveden tilaa tarkkaillaan säännöllisesti pohjavesialueelta otettavien vesinäytteiden avulla.

Maakuntakaavatyössä on pyritty estämään kaavan toteuttamisen aiheuttamien mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten syntyminen valitsemalla sellaiset ratkaisut, kaavamääräykset ja ohjeistukset kaavaselostuksessa, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua siten, että haitallisia ympäristövaikutuksia ei syntyisi. Kaavamääräykset ja muu ohjeistus on laadittu kaavan suunnitteluprosessin sekä vaikutusten arviointien perusteella.

Maakuntakaavassa osoitettujen merkintöjen vaikutukset täsmentyvät yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arviointien yhteydessä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tärkeää yhdistää tarvittavien lisäselvitysten laatiminen, erilaisten vaihtoehtojen vaikutusten arvioiminen sekä vuorovaikutus viranomaisten ja muiden osallisten kanssa siten, että haitallisia vaikutuksia voidaan parhaiten välttää ja lieventää.

8.12. Vaikutusarvioinnin epävarmuustekijät

Keskeisenä epävarmuustekijänä on, että vaikutusten arviointiin sekä lähtötietoina käytettäviin selvityksiin ja niissä käytettyihin materiaaleihin liittyy aina oletuksia ja yleistyksiä. Lisäksi selvitysten aikana käytettävissä olleet tiedot saattavat hankkeiden suunnittelun edetessä vielä muuttua eivätkä voi siten vaikuttaa nyt laadittavaan arviointiin.

Kaivostoiminta ja vaarallisen jätteen loppusijoittaminen jätealueelle ovat molemmat hyvin pitkäaikaisia toimintoja, mikä tuo omat haasteensa ympäristövaikutusten arviointiin koko elinkaaren ajalle. Ympäristövaikutuksia voi aiheutua vielä hyvin pitkän ajan kuluttua kaivostoiminnan ja sinkkitehtaan toiminnan päättymisen jälkeenkin.

Vaikutusten merkittävyyden arviointi on usein arvosidonnaista ja myös ihmisten vaikutuksiin liittyvät kokemukset ovat subjektiivisia, mikä tuo vaikutusten tunnistamiseen ja arviointiin epävarmuutta. Ihmisten kokemukset eri hankkeista saattavat muuttua, kun hankkeet etenevät.

9. Maakuntakaavan toteutus ja seuranta

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentti edellyttää, että viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaavan toteuttaminen tapahtuu pääasiassa välillisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun ja kaavoituksen kautta sekä viranomaisten päätöksenteon tuloksena. Tärkeimpiä toteuttajia ovat kunnat, ELY-keskukset ja valtio.

Maakuntakaava vaikuttaa suoraan rakennustoimintaan vain siltä osin kuin siitä seuraa rakentamisrajoitus. Maakuntakaava aiheuttaa suoraan vain ehdollisen rakentamisrajoituksen virkistys-, suojelu-, liikenne- ja teknisen huollon alueille. Maakuntakaavan aikatähtäin on 10-20 vuotta. Maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi tehdään aina kun tapahtuu merkittäviä muutoksia maakuntakaavoituksen kannalta keskeisessä lainsäädännössä tai maakuntakaavan tietoperustassa. Maakuntakaavan ajantasaisuutta arvioidaan säännöllisesti myös maakuntasuunnitelman laadinnan yhteydessä. Maakuntakaavan laadinnassa on tärkeää tunnistaa joidenkin teemojen muutokset verrattain hyvin lyhyenkin ajan sisällä. Rakenne ja sen myötä tavoitteet ja tarpeet muuttuvat eri teemoissa yksilöllisesti, mikä edellyttää maakuntakaavan jatkuvan ajantasaisuuden arviointia.

Lähdeluettelo

- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2015: Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitus selvitys. 73 s.
- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2017: Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitus selvityksen päivitys. 32 s.
- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2015: Kokkolan kaupan palveluverkon mitoitus selvitys. 32 s.
- Geologian tutkimuskeskus 2016: Keski-Pohjanmaan mineraalipotentiali -aineistopohjainen selvitys. 17 s.
- Jääskeläinen L. & O. Syrjänen. 2014. Maankäyttö- ja rakennuslaki. 4. uudistettu painos. 1152 s. Rakennustieto Oy, Riika.
- Kaustisen kunta ja Kokkolan kaupunki 2018: Louhosalueiden osayleiskaava, Keliber Oy:n kaivos hankke, kaavaselostus ehdotusvaihe. 35 s.
- Keliber Oy. Internet-sivut. www.keliber.fi.
- Keski-Pohjanmaan liitto 2018: Aluerakenne Keski-Pohjanmaalla. 276 s.
- Keski-Pohjanmaan liitto 2016: Aluerakenteen kehityskuva 2040. Kehityskuva ja kunnittainen valmisteluaineisto <http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaakuntakaava>
- Keski-Pohjanmaan liitto 2018: Keski-Pohjanmaan aluekehittämisen tilannekuva 2018. 6 s.
- Keski-Pohjanmaan liitto 2017: Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2018-2021. 43 s.
- Maanmittauslaitos 2015. Suomen pinta-ala kunnittain. 8 s. <http://www.maanmittauslaitos.fi/tilastot>.
- Pöyry Finland Oy 2017: Vaarallisen jätteen kaatopaikan laajentaminen Boliden Kokkola Oy, ympäristövaikutusten arviointiselostus. 283 s.
- Ramboll Finland Oy 2017: Keski-Pohjanmaan litiumprovinssin avolouhosten ympäristövaikutusten arviointiselostus. 318 s.
- Suomen ympäristökeskus 2017: Yhdyskuntarakenteen seuranta järjestelmä (YKR)
- Tilastokeskus. Alueella työssäkäyvät (työpaikat) alueen, toimialan (TOL 2008), sukupuolen ja vuoden mukaan, 2007-2016. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>
- Tilastokeskus. Väestöennuste 2015 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2015-2040. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>
- Tilastokeskus. Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain, 1990-2018. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. <http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>
- Vilen A. & Kohtala R. 2015. Ampumarataselvitys Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. 44 s.
- Ympäristöhallinnon verkkopalvelu. Internet-sivut. Boliden Kokkola Oy, vaarallisen jätteen kaatopaikan laajentaminen, Kokkola. <https://www.ymparisto.fi/bolidenYVA>
- Ympäristöhallinnon verkkopalvelu. Internet-sivut. Keliber Oy, Keski-Pohjanmaan litiumprovinssi, Kaustinen ja Kokkola. <https://www.ymparisto.fi/keliberlitiumprovinssiYVA>
- Ympäristöministeriö 2000: Kaavamerkinnot. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -julkaisusarja.

Ympäristöministeriö 2002: Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 julkaisusarja.

Ympäristöministeriö 2002: Osallistuminen ja vaikutusten arviointi maakuntakaavoituksessa. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -julkaisusarja.

Ympäristöministeriö 2002: Maakuntakaavan oikeusvaikutukset, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -julkaisusarja.

Ympäristöministeriö 2016: Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen. <http://www.ymp.fi/vat-uudistus>

Ympäristöministeriö 2013. Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitus. Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2013.